

# ABIAN TXOSTENA



## 0. Sarrera

### 1. Ezker Abertzalearen proiektu politikoa

### 2. Nora eta nola goaz, estrategiaren gaurkotzea: hautabide independentista

#### 2.1. Eskaintza independentista birsortu

#### 2.2. Herrigintza ardatz

##### 2.2.1. Jardunbideak

#### 2.3. Norabide independentista proposamen taktikoetatik garatuz

#### 2.4. Gatazkaren ondorioak, konponbidearen lerroa

##### 2.4.1. Euskal preso eta iheslariak etxeratzea

##### 2.4.2. Biktimak, elkarbizitza eta memoria

##### 2.4.3. Armen deuseztatzea eta armategien desegitea

##### 2.4.4. Indar okupatzaileen irteera

##### 2.4.5. Errepresioa eta askatasun demokratikoak

##### 2.4.6. Ezker Abertzalearen funtzio zehatzei begira

### 3. Antolaketaz hausnartzeko irizpideak

#### 3.1. Ezker Abertzalearen egituraketa, erreferentzia nagusi baten beharra

#### 3.2. Indar metaketarako erreferentzi politiko/instituzional nagusiak

#### 3.3. Herri mugimendua eta herri egitasmoak, eragile estrategikoak

#### 3.4. Prozesu independentistaren egituraketan, zuzendaritza kolektiboa

## 0. Sarrera

Premia handiko aldaketa sakonak eta erantzun zehatzak eskatzen dizkigu Euskal Herriak bizi duen egoerak, herritarren gehiengo oso zabala bere baitan biltzen duen euskal herri langileak, bere askatze bidean, hitza hartu eta erabakiak gauzatzeko aukera eraginkorrak irekitzeko beharra du, hil ala bizikoa. Inoren zain egon gabe, Herri dimentsioa duen errotiko aldeakartasuna, burujabetasun eta ahalduz herritarra ardatz nagusiak garatzeko tenorea heldu zaigu ezker abertzalea osatzen dugu gizon-emakumeoi.

Askapen prozesuan une erabakigarria bizi dugu, independentziaren aldeko aldarria herri egitasmo askatzaile integrala bihurtzekoa. Euskal Errepublika irabaztea dugu erronka, euskal herritarren eskubide guztien bermea izango den estatu duina eraikitzekoa. Eta honi ekiteko, orain arte jorrotutako bidearen azterketa kritikoa oin hartuta, gure egitasmo politikoaren oinarriak zehaztu, estrategia finkatu eta gure egiteko moldeen eguneratu nahi duen eztabaida burutu berri dugu.

ABIAN deituriko eztabaida ariketaren emaitza duzu txosten hau. Bidean 9.000 lagun iritziak eta ekarpenak jaso zituen Talde Eragileak, lehen txostena prestatu eta Euskal Herrian barna ia 300 batzarretan bildutako ia 5.000 lagunek oniritzia eman zioten hasierako ABIAN txostenak marrazten zuen Hautabide Independentistari, bozken % 80az. Hasierako txosten hark zuzenketa eta hobekuntza-proposamen ugari jaso zuen. Orain eskuartean duzun hau eztabaida-prozesuaren emaitza da, bertan bilduta proposamen haieetatik bideratutako zenbait hobekuntza.

ABIAN txosten hau ez da zerbait itxi-bukatua. Ezker Abertzaleak bere osotasunean burutu nahi duen hausnarketa eta eguneratzea elikatze bitarteko funtsezkoa izan nahi du. Ulertuko duzun bezalaxe, bertan ezin izan ditugu bildu ekarpen guztiak. Hamaika kezka eta zehaztapen geratu da eztabaida zehatzagoen zain, modu dinamikoan jarduera politikoan uztartuta garatu beharko diren hurrengo ahaleginen mintzagai.

Ezker Abertzalea, nazio askapena eta askapen soziala helburu eraikitako mugimendu iraultzailea da. Ezker Abertzaleak ibilbide jakina du: frankismoari aurre egin zion, haustura demokratikoaren aldeko erreforma Euskal Herrian egonkortzea galarazi zuen, konponbiderako eta eraldaketarako zenbait proposamen erdigune politikoan kokatzen jakin izan du behin baino gehiagotan, eta ziklo politikoaren aldaketa erdietsi du *Zutik Euskal Herria*-ren bidez. Ipar Euskal Herrian, Enbata mugimenduak jarritako abertzaletasun garaikidearen oinarrietan sakonduz, estatu frantsesaren erabateko ukazioaren aitzinean, Euskal Herria eta euskal nortasunaren aitortzaren aldeko borroka astindu du Ezker Abertzaleak.

Ezker Abertzalea ez da, ordea, garapenik eta eraldaketarik ez duen izate aldagaitza. Are gehiago, estrategia aldaketak eskatzen zuen behar besteko eraberritzea egin ez izana, kultura politiko gaurkotuagoa osatze aldera, zenbait arazoren sorburu izan da. Hori aipatuta, txosten honen helburu nagusia Zutik Euskal Herria-k ekarri zuen estrategia aldaketak eragindako ziklo politikoan aurrera nola egin behar dugun zehaztea da. Estrategia gaurkotzeko ariketa da, beraz, baina aldi berean Ezker Abertzalearen nortasuna eta batasuna berrindartzeko balio beharko luke.

Hona hemen, ABIAN izeneko txosten honen mamiaren atalak. Gure egitasmo politikoaren azalpena. Gure strategiaren muina laburbiltzen duen Hautabide Independentista. Herri gisa eta beste hainbat eragile sozial, sindikal eta politikorekin batera garatu nahi dugun prozesu soberanista eta herritarren bide-orria. Horretan egoki kokaturiko funtseko ardatz gisa, gatazkaren ondorioak gainditu eta euskal preso eta iheslari politikoen etxeratzea. Horri guztiari erantzun ahal izateko ezker abertzaleak barneratu beharreko kultura politikoa eta bere burua antolatze irizpide nagusiak.

Azken bost urteotako balantze autokritiko zorrotza garatu dugu ABIAN eztabaidan. Zutik Euskal Herriak egoera politikoa errotik astintzeko gaitasuna erakutsi zuen arren, lehen olatu haren gainean abiatu eta aurrera ia berez egingo genuenaren ustetan, ezker abertzaleak gabezi nabarmenak izan ditu. Lehenik, gatazkaren ondorioei irtenbidea ematea lehentasun, prozesu politikoa garatzeko eskeman preso aritu gara. Herritarren premiei eta horren araberrako agenda soziala bigarren planoan utzita, gaitasun oso murrizta izan dugu agenda politiko, sindikal eta herritarra osatzeko beste batzuekin batera. Urrats zehatzez osaturiko jardunbide soberanista bere potentzialitatean garatu gabe, independentziaren premia hedatzeko eta sakontzeko aukerak olatu berriak bihurtu baino zimeltzen.

Gure antolakuntza eta ibiloldearen eremuan ere kultura politiko berri bat aktibatzen gabeziak nabarmenak izan dira. Funtsezko elementua dugu hau eta aukera gehien eskaintzen zituen unean ez diogu erronka horri eutsi. Gaitasun estrategikoan erakutsitako gabeziak (zuzendaritza estrategikoan, mugimenduaren izaera anitza bateratzean, herri dinamikak eguneratzean,...) gaurkotu ez dugun antolaketa eta jardura estilo-ereduaren ondorioa dira.

ABIAN, halere, aurrera begirako ariketa izan da, funtsean, eta aurrera begirako gida-tresna nahi du izan txosten honek. Horrexegatik ez duzue hemen topatuko ez atzera begirako balantzerik ezta gaurko egoeraren azterketarik ere, hain zuzen, aurrera begirako erreferentzia gisa erabil dezagun. Izan ere, unean uneko koiunturaren irakurketa zehatza egitea dugu ABIAN bideak utzitako zereginetako bat. Horrekin batera herri mugimenduaren azterketa, prozesu feministaren berrartzea eta zehaztea, euskal sozialismo deitu dugunaren ezaugarritzea, euskararen erabateko normalizazioa eta euskal kultura suspertzeko bideen gaineko hausnarketa, bilatzen eta proposatzen dugun Euskal Errepublika horren ezaugarri nagusiak, independentziaren “liburu zuria” osatzeari begira gure ekarpen zehatzagoa,... eta beste hainbat lan heldu beharko diogu.

ABIAN prozesuak horri guzti horri ekiteko abiapuntu eta orube politiko partekatua marraztu nahi izan du. Azken batean, pasabide bat baita, katalizatzaile bat, gerora beste eztabaida zehatzago batzuetan eta antolakunde bakoitzean jarraitu behar duena, eta azken buruan praktika politikoan isla izango duena. Ahalegin horretan funtsezkoa izango da, esate baterako, jada lantzen ari den SORTUren Kongresua. Baita LABek burutzekoa duena. Edo ERNAIk oraindik zehazteke duena.

Baina beste ororen gainera, jadanik guztion arteko bateratasuna oinarri, gutartasun berri honen gainean, praktika politiko eta mugimendu izatearen moldeak eraberritzea izango dugu ABIAN bide xume honen ekarpena. Datozen urratsetan, hurrengo erronka guztietan, gure anbizioa hauspotu eta gure jokabidea eraberritu eta eraginkortzen dugun neurrian izango du funtsik txosten honek. Horretarako lagungarri izango zaizuelakoan. Eguneroko jardueran uztarturiko eztabaidan elkar topatuko dugu. Irabazteko grinaz. Ekiteko adorez. ABIAN, beti.

ABIANeko Talde Eragilea

## **1. Ezker Abertzalearen proiektu politikoa**

Euskal Herria independente, sozialista, euskalduna eta feminista, horiexek dira Ezker Abertzalearen helburu estrategikoak. Hori horrela, txosten honetan gure proiektu politikoaren funtsezko ezaugarrien formulazio garatuago bat proposatzen da, estrategia independentistaren garapenak, irekitzen den fase honetan, hala eskatzen duela iritzita.

Oinarri ideologiko sendoak jarri zituen Ezker Abertzaleak askapen nazionala eta soziala batu zituenean, txanpon beraren bi aldeak direla adierazi zuenean. Baieztape hori, Ezker Abertzalearen historian izan den ekarpen ideologikorik handienetakoa izan zen. Sintesi hau, gaur arte iritsi den mugimendu soziopolitiko

baten oinarri ideologikoa izan da, baita herri sektore ugari bere egin duen borroka politikorako eskaintza ere.

Ezker Abertzalea deitu den komunitatearen zoru ideologikoa ezarri zuen ekarpen hark, ikuspegi ideologiko desberdinei ipar partekatu bat emanez. Orduz geroztik gure proiektu politikoa independentzia eta sozialismoa dela esan dugu, euskalduntasuna lotuz lehen unetik eta feminismoa gehituz ondoren.

Euskara Euskal Herriko berariazko hizkuntza da, berau jakitea eta erabiltzea herritar ororen eskubidea da eta herri gisa bereizten gaitu. Asimilazio eta ordezkapen prozesu luze baten ondorioz, euskararen hiztun elkarte ez-oso da, desegituratuta dago eta euskara estatu hizkuntzekiko egoera asimetrikoan dago. Bortxaz ezarritakoa da pairatzen dugun euskaraz bizitzeko ezina, egiturazkoa dena. Kapitalismoa uniformatzailea da, izatez eta helburuz. Etnozidio kulturala errentagarria zaio. Euskarak egiten gaitu euskaldun eta Euskal Herri. Euskaldun eleaniztunez eraiki behar dugu Euskal Herria, euskaratik eta euskaraz, aldarrikapenez gain gure jardura politiko guztian erabilera ardatz. Euskara lehen hizkuntza izango da. Gure proiektu politikoan euskarari aitortzen zaio hizkuntza nagusi izaera Euskal Herrian, estatu-hizkuntza izaera. Euskarari lehentasuna emango dion eleaniztasuna garatuaz bidea jorratuko dugu euskal estatuan, pertsona eleanitzez osatutako estatua izanik, euskara izan dadin estatu-hizkuntza izaera izango duena. Beraz, euskal estatuko erakundeek euskaraz egingo dute lan.

Feminismoa ardatz gisa gureganatze honen atzean sexu-genero gatazkaren aitortza politikoa dago. Ezker Abertzaleak bere oinarri ideologikoetan hiru zapalkuntzen arteko interseksionalitatea teorizatuta bazuen ere –nazionala, soziala, patriarkala–, oraingoan maila berean jartzen dira hiru gatazkak. Proiektu politikoaren oinarri ideologiko hauek helburu ez ezik, praktika politikoa zeharkatu eta tarteko aurrerabideak markatu behar dituen prozesu askatzailearen mamia eta jardura dira.

Ezker Abertzaleak, bere ibilbidean zehar, gure herrian eman diren aldaketa sozial eta politikoen eraginez batzuetan eta munduko prozesu politiko-ideologikoen eraginez besteetan, bere oinarritzko teoria politikoa –teoria abertzale iraultzailea dei dezakeguna– dialektikoki eguneratzeko gaitasuna izan du. Eguneratze hori –batzuetan ia konturatu gabe, besteetan eztabaida luzeen ondorioz– sorkuntza teorikoa ortodoxiatik aldentzeko intuizioz egin du Ezker Abertzaleak; iturri anitzetatik edanez, garai bakoitzeko baldintzetara egokitzen saiatuz, eta betiere herriaren arnasa bilatuz. Ezker Abertzalearen kultura politikoaren bereizgarrietako bat izan baita euskal gizarte anitzarekin konektatzen jakitea eta aldarrikapen sozial eta nazionalekin bat egitea. Horixe da hain zuzen ere, fase politiko honetan askapen prozesuak modu erabakigarrian aurrera egin dezan aurrez aurre dugun erronka

Berrikuntza eta eguneratzea beharrezkoa izanik ere, kontutan izan behar dugu –hamarkada askotxo pasa diren arren, testuinguru historiko ezberdinak igaro ditugun arren– sintesi horrek inoiz baino gaurkotasun handiagoa duela. Neoliberalismo patriarkala jaun eta jabe den mundu globalizatuan, sozialdemokraziak porrot egin eta estatu liberalak, merkatu finantzarioen morroi, euren subiranotasuna egitura inperialisten mesedean hipotekatzen ari diren garaiotan, herritarren subiranotasunaren aldarri eta ahalduz ariketa diren proiektu independentistak gizarte emantzipaziorako itxaropen bilakatu dira European.

Izan ere, kapitalismoak eragindako krisi sistemikoa bizi dugu, bizitza bera arriskuan jartzeko ahalmena izan dezakeen krisi-hari ugariaren metaketa. Itxura guztien arabera bizitzaren eta kapitalaren arteko talkak ezaugarrituko du XXI. mende hau. Testuinguru global horretan burujabetzaren aldarrikapenak izaera eraldatzailea hartu du: herritarren bizitza duin, iraunkor eta demokratikoa bermatzeko estatu egitura propioen beharra inoiz baino agerikoagoa da herrirentzat, eta zentzu horretan, estatu propioaren eraikuntza prozesua jendartearen emantzipaziorako egitasmo bilakatu da. Egungo testuinguru historikoan herri burujabetzan oinarritutako prozesu independentistak egitasmo herritar antioligarkikoak garatzen ari dira Europa zabalean, oligarkien politikek kaltetutako klase eta sektore sozial desberdinen arteko aliantza zabalak osatzen dituztelako.

Halako aliantzak beharrezkoak dira askapen prozesuaren fase honetan –industriako soldatapekoak, zerbitzu publikoetako langileak, enpresari txikiak, prekariatua, etxeko langileak, kooperatibistak, nekazariak, autonomoak, intelektualak, pentsiodunak...–. Egungo fase eta testuinguru historikoan, proiektu independentista eraldatzailean sakontzea –nahiz eta helburu estrategiko guztiak oraindik ez eskuratu– egin

daitekeen ekintzarik iraultzaileena da. Arestian aipatu bezala, hemen eta orain, ez baitago proiektu independentista baino egitasmo antioligarikiko sendoagorik, intrintsekoki eraldaketa sozialaren eta langileriaren, emakumeen zein herri sektoreen interesen aldekoa delako. Estatu independente bat eraikitzeko egitasmoa, estatu desberdin bat sortzeko egitasmoa da era berean, bestelako botere harreman batzuk eraikitzekoa.

Horregatik mugimendu independentista zabal, anitz, sendo eta eraginkorra sortzen lagundu nahi dugu. Batetik, aurrez esan bezala, gizarte eraldaketan pausu sendoak emateko bidea delako, eta bestetik, mugimendu independentista zabal horrek Euskal Errepublika –bere muga guztiekin– eskuratzeko, Ezker Abertzaleari bere proiektu politikoa osoki gauzatzeko aukera berriak zabalduko lizkiokeelako eta sozialismorako –berritua eta Euskal Herrira egokitua, bizitzaren esparru guztietan demokrazia erradikalizatzearen sinonimo bihurtuta– bidea irekiko lukeelako. Eraikuntza nazionalen eta eraldaketa sozialean sakontzen jarraitzeko bitartekoez hornitutako bidea.

Euskal Errepublika eskuratzeko nolako prozesua garatu halako estatua ariko gara eraikitzen. Horregatik estatu ereduaren hainbat ezaugarri eztabaidagai jartzeko tenorea ere iritsi da, beti ere garaian garaiko eztabaidak eman behar direla ahortzi gabe, geure buruak eztabaida hutsaletan katramilatu gabe. Estatuaren konfigurazio politikoari dagokionez, Ezker Abertzalearen imaginario kolektiboan estatu jakobinoa egon da. XXI. mendeko paradigma emantzipatzaileak aldiz bestelako estatu ereduak ari dira proposatzen –deszentralizatuak, komunitatean sustraituak, etabar–. Parez pare dugu, gure herrian hain oparoa izan den auzolana eta auto-antolaketa gaitasunetik abiatuta, euskal komunitateari estatu eredu demokratiko eta berritzaile bat eskaintzeko aukera, non lurralde desberdinen arteko artikulazioaz gain boterea egituratzean ere behetik gorako noranzkoari lehentasuna emango dion –udalei, eskualdeei zein egun bizi ditugun eremu politiko-administratiboari dagokienez–, izaera konfederala eredutzat hartuz eta demokrazia eredu berri bat osatuz, egungo eredu liberala baino zabalagoa, zuzenagoa eta parte hartzaileagoa, herritarren ahalduntzeari eta botere eraginkorrari bitarteko zehatzak eskaintzeko.

Laburbilduz, **Estrategia Independentista Eraldatzailea** da gurea, eta **Euskal Sozialismoa** du helburu, beronek feminismoa bere baitan bilduko duelarik funtsezko ardatz gisa. Era berean, euskaldun eleanitzez osatutako Euskal Herri euskalduna eraikitzeko apustua egiten dugu kapitalismo uniformizatzailearen aurrean.

Euskal Estatu ez da helburu absolutu bat beraz, gizarte eraldaketarako tresna baizik, helburu estrategiko gorenaren zerbitzura dagoena: Euskal Sozialismoa, euskal demokraziaren erradikalizatzea bizitzaren esparru guztietan. Euskal Sozialismoa nazio-, klase-, genero-zapalkuntza oro ezabatzerako bidea hauspotzeko maila goreneko helburua da, ekoizpen bitartekoen jabego pribatuaren nagusitasuna eta eskulanaren esplotazioa/zapalkuntza errotik erauztera datorrena. Ondorioz, **Euskal Errepublika sortzea eta eraikitzea** prozesu emantzipatzailea da, gizarte eraldaketarako egitasmoa, Euskal Sozialismorako **trantsizio prozesua**.

Formulazio honekin bizi dugun testuinguru historiko honetan gure proiektu politikoa berrirakurtzeko saiakera egiten dugu, XXI. mendeko baldintza historikoen betaurrekoekin interpretatzen saiatuz:

– Euskal Sozialismoa dugu helburu, gure herriaren idiosinkrasiara eta ezaugarri sozial, politiko eta kultural propioetara egokitzen den sozialismoa. Are gehiago, Euskal Herriak mendeetan zehar berezkoa izan duen ehundura komunitarioa, auto-antolakuntzarako joera eta bultzada asoziatiboa oinarri izango duen sozialismo eredu bultzatzen dugu.

– XXI. mendeko sozialismoaren parametroetan kokatzen gara, eta beraz, funtsean, demokraziaren erradikalizazio absolututzat dakusagu sozialismoa, .

– Ereditu kapitalista patriarkalarekiko alternatiba integrala da Euskal Sozialismoa: Gutxi batzuen etekinen metatzearen ordeztasunaren banaketa ekitatiboa; kapitalaren diktadura ekonomikoaren ordeztasunaren zerbitzurako ehun ekonomiko, sexu araberako produkzio/errepresio bereizkeria gaitzuzko duena ; ingurunearen ustiaketa basatiaren ordeztasunaren baitako ekonomia; transnaziionalen nagusitasunaren ordeztasunaren burujabetza; gerra etengabeak sortzen dituen inperialismoaren ordeztasun internazionalista eta herrien arteko errespetuan oinarritutako bakea.

– Euskal Sozialismoak oinarri oinarrian du feminismoak sistema kapitalista patriarkalaren botere harremanak iraultzeko egiten duen ekarpena. Jendarte eredu patriarkala gaindituz eta botere harremanak irauliz, bizitza erdigunean duen eta emakume eta gizonen arteko harreman berrietan oinarrituko den jendartea dugu helburu. Egungo jendartearen eraldaketa feminista bultzatuko dugu.

– Euskararen eta euskal kulturaren aldeko borroka ere gizarte emantzipazioaren parametroetan ulertzen dugu. **Euskal Herri euskalduna aldarrikatzen dugu eta helburu hori lortzeko berreuskalduntzea da aktibatu beharreko bidea. Konfrontazio soziolinguistikoa eragin behar da, politikagintzaren agendara ekarri eta euskara justizia sozialaren aldeko borroka gisa planteatu.** Izan ere, kultura minorizatu baten aldeko jarrera joera menperatzaileen kontrako insubordinazio posizio bat da; gure komunitateak euskaraz bizitzeko duen eskubidea baita hizkuntz gatazkaren erdigunean dagoena, gizarte justiziari loturiko afera bat. Euskaraz bizitzeko eskubidea ezin da baldintzatu, euskal jendarte osoaren gutxieneko demokratikoa da-eta.

– Hazkunde mugarik gabeko eta amalurra bitarteko ekonomiko huts bezala planteatzen duen eredu kapitalistaren aurrean, geroko belaunaldien eskubideak eta munduko biztanle guztientzako bizi duina bermatuko duen ekologismoa gure proiektu politikoaren funtsezko oinarria ere bada. Izan ere, krisi ekologiko globala eragin du kapitalismoak, munduko eta tokiko ingurune natural eta sozialetan sekulako desorekak eta bidegabekeriak areagotuz. Era berean, imperialismoak sustatzen duen xenofobiaren aurka, eskubide berdintasunean eta kultur aniztasunean oinarritutakoa da gure egitasmoa, laikotasuna estatu-ezaugarri defenditu eta egungo faxismo molde berriei aurre egiten diona. Internazionalismoa ere gure egitasmo eta praktika politikoaren funtsezko osagaia da, elkartasun jardueraz gain gure estatu propioaren eraikuntza eta jokabidea gidatu behar duena. Antimilitarismotik abiatuta, NATO eta egungo Europar Batasunatik at kokatzen dugu, beraz, gure egitasmo politiko eta eraiki nahi dugun estatua, Euskal Errepublikak posible egingo duten urratsei alde aurretik aterik itxi gabe eta honi buruzko erabakiak herritarren parte hartze zuzenez hartuko direla azpimarratuz.

–Dialektikoki eraikitzen joango da Euskal Sozialismoa, prozesu sozialetan dimentsio berriak esploratuz eta proposamen teoriko eta praktikoa garatuagoetarantz aurrera eginez. Ezker Abertzaleak indartsu sentitu behar du datozen hamarkadetan izango ditugun erronken aurrean, gure herrian, haren kulturari eta forma sozialei itsatsita egongo den Euskal Sozialismo bat egituratzeko, bizitzaren esparru guztien demokratizazio erradikala eta egiturazko eraldaketa ekarriko duen prozesuan saiatzeko.

Esan dugunez, independentismoa jendarte-emantzipazio egitasmo bat da, herri segmentu zabalen ahalduentze eta mobilizazio prozesu indartsu bat halaberrez; gizartearen politizazio prozesu orokor bat, hots, **iraultza demokratiko** bat jarduera burujabea oinarritutakoa.

**Finean, Estrategia Independentista Eraldatzailea Euskal Sozialismorako trantsizio prozesua da; hots, prozesu demokratiko eta burujabe eraldatzailea.**

Bukatzeko, gure proiektu politikoan dimentsio indibidualak duen garrantziaz jardungo gara. Norbanakook, pertsonok osatzen dugu Ezker Abertzalea, eta ondorioz bere proiektu politikoaren garapen prozesua. Euskal Sozialismoaren balioak eguneroko praktika bihurtu behar ditugu, eta balio horietan oinarritutako bizi ereduak gutako bakoitzaren hautu pertsonala izan behar du, egitasmo kolektiboa elikatuz. Praktika emantzipatzaile kolektiboak egingo baikaitu pertsona aske.

## **2. Nora eta nola goaz, estrategiaren gaurkotzea: hautabide independentista**

Espainiar eta frantziar estatuak ez dute euskal herritarren gogo eta beharrak asebeteko dituen eskaintza politikorik. Aitzitik, ukazio, inposizio eta asimilazio asmoekin darraite, eta zenbaitetan birzentralizazio nahiekin ere bai. Aldi berean, proiektu politiko guztiak egingarritzat onartuko lituzkeen marko demokratiko bat adosteko aukerarik ez da antzeman ere egiten. Ez gaur-gaurkoz, bederen. Estatuak ez dute nahiko heldutasun demokratikorik halako konponbide oso eta borobilik adosteko. Ahulezia estrategikoak jota, halako ariketen beldur dira.

Horregatik, Ezker Abertzaleak Euskal Herrian independentziaren norabidea indartu behar dela uste du, herritarren artean ideia hau hegemoniko bilakatuz: soilik aldebakarreko prozesu soberanista batek

ahalbidetuko du egiazko agertoki demokratikoak erdiestea. Soilik aldebakarreko prozesu soberanista batek berma dezake euskal nortasuna diskriminaziorik eta eskubide murrizketarik gabe garatzea. Soilik halako prozesu batek ahalbidetu dezake aldaketa soziala gauzatzen joatea eta eskubide sozialak bermatzea, langile eta herri sektoreen ongizatea eta ahalduntzea lehenestea. Halako prozesu batek bakarrik sortu ahalko luke nahikoa indar harreman noizbait benetako konponbideak adosteko eta onartuak izateko.

Beraz, mugimendu independentista zabal, anitz, sendo eta eraginkor bat sortzea da erronka, herri sektore zabalek ideia multzo hori konpartitu dezaten lortu eta hautu independentistarekin bat eginik prozesu soberanista hori azken bururaino eramateko gai izango den mugimendua, jauziak emateko baldintzak sortuko dituen eta erasoei erantzuteko kapaz izango dena. Izatekotan, horrek soilik baldintzatu edo indargabetu dezake estatuen itxikeria eta mugi ditzake bertako indar politiko eta eragileen posizioak.

Horri deritzogu **hautabide independentista**. Oinarrizko kontzeptua da estrategia gaurkotzeko. Hautatze bat delako, askorena eta molde askotarikoa. Hautua eta hautuak, beraz. Ahalegin askoren emaitza, bidea eta bideak, beraz. Eta funtsezkoena, herri oso baten antolatze eta aktibazio eraginkorra eskatuko diguna. Ekarpen ugariren emaitzaz, metaketaz, hautuaz burutuko dena, independentzia eraikitze eta eskuratzeko jauziak eman ahal izan ditzagun. Beti ere ukazioa eta zapalkuntzaren aurkako konfrontazio demokratikoa, eta beronek eskatzen duen herri aktibazioa ubide nagusia izanik, Euskal Herria herri azpiratua, zapaldua, zatikatua izan badelako oraindik ere.

## 2.1. Eskaintza independentista birsortu

Independentzia zerumuga duen aro hau ez da independentziaren aroa, independentziara iristeko aroa baizik. Honek esan nahi du independentzia dela aro honen erreferente nagusia, helburua, urteotako erresistentzia-biziraupen aroa gaudituta. Egia esan, erresistentzia eta alternatibek eraikuntza beti daude elkarlotuta, defentsiba eta ofentsiba beti elkarrekin doaz. Kontua neurria da, zein nagusitzen den harreman konplexu horretan. Urteetan erresistentzia eta defentsiba nagusitu dira Euskal Herrian –eta Ezker Abertzalean, jakina– biziraupena zelako gakoa, erasoen aurrean ez hiltzeko –herri-kultura gisa, mugimendu gisa, egitasmo gisa...–. Orain, erresistentzia eta joera/jarduera defentsiboak agortutzat eman gabe, egitasmo herrigile eta eraldatzaileen eraikuntzak, euskal botere propioen eraikuntzak hartu behar du nagusitasuna. Nazio Eraikuntza izendatu genuen ikuspegia sakontzeko eta nagusitzeko unea da, molde landuago, integralago eta egituratzaileagoan garatuta. Izan ere, Euskal Herriaren zerumuga ez da heriotzari ihes egitea, bizitzeko era berri bat eraikitzea baizik, eta aro honen borrokaren ideia erregulatzailea independentzia da.

Aro honen gakoa herritar gehienek interes eta gogoak, eta bereziki herritarren premia nagusiei erantzun egokia bideratu ahal izateko jardura burujabeak independentiarekin lotzea da. Hau da, independentzia gehiengoaren asmoa bilakatzea, eta independentzia gauzatzeko estrategia emankorra marraztea eta gauzatea. Independentziak herriaren gehiengoaren gura bihurtu behar du, eta ez soilik alderdi edo esparru ideologiko batena. Jendearen, norbanakoen atxikimendua bilatzen duen prozesuan tokian tokiko dinamikek sekulako garrantzia dute.

Independentziaren egitasmoak herritarren premiekin loturiko prozesu soberanistan oinarriturik gehiengo sozial handiak lortzeko gai izan behar du. Ideien eta baloreen hegemonia lortu behar da, hegemonia kulturala/ideologikoa. Alderdien arteko lehia –interesak– gaudituta ahal izango duena eta, aldi berean, alderdien jokabide okerrak baldintzatu dituen.

Horrenbestez, ohiko tradizio independentistatik baino harago iritsi behar du eskaintza independentistak. Eta horrek bi zentzutan ikuspuntua berritzea eskatzen digu Euskal Estatuaren aldeko iritzi garbia dugun ezkerreko independentistoi:

Atzera begira lehena. Fase honek indar metaketa independentista ahalik eta zabalena sortzea eskatzen badu, atzo arte ikuspuntu ezberdinak –zenbaitetan elkarren kontrakoak– izan dituzten sektoreak batu eta erakarri beharko dira horretara. Prozesu independentistaren garapena Ezker Abertzalearen historiaren garapen soiltzat jotzen badugu, gure ibilbide osoaren erabateko legitimazioa osagai ezinbestekotzat hartuz gainera, ez dugu arrakastarik izango. Ezker Abertzaleko guztiok independentziaren aldeko apustu honekin bat egin behar dugu, baina apustu honekin bat egiten duten guztiek ez dute ontzat eman behar gure ibilbidea.



Aurrera begirakoa da bigarren gogoeta. Sektore gehiago bildu behar badira, horrek eskaintza independentista gaurkotzea edo birsortzea eskatzen du, errelato independentista berri bat eraikitzea, Euskal Estatuaren aldeko hautua gero eta sektore gehiagorena izan dadin. Nazio izaeratik eratorritako arrazoiez gain euskal herritarren beharrei erantzuna eman behar die eskaintza berriak, behar materialei –lana, etxebizitza, elikadura, lurra, energia, babes soziala, hezkuntza, osasungintza...– zein aspirazio sozial konpartituei –parte-hartzea, parekidetasuna, askatasun demokratikoak, aniztasun kulturala, askatasun sexuala...–. Berdintasunak, demokraziak eta justizia sozialak eskaintza independentista berriaren ikurrak behar dute izan.

Norabide horretan, Euskal Herriko gizon eta emakumeon bizi eta lan baldintzetan ez ezik ahalegin emantzipatzailean ere zuzen-zuzenean eragiten digun globalizazio ekonomiko eta kulturalari aurre egiteko goren mailako tresna dugu Euskal Estatu. Aspaldi aldarrikatu genuen estatu baten beharra ere euskararen normalizazioa eskuratzeko. Egun, euskal estatu feminista aldarrikatzen ari da patriarkatuaren zapalkuntza gainditzeko. Era berean, herritarren emantzipazio integrala ahalbideratzeko, ongizatea eta eskubide sozialak bermatzeko, euskal estatuaren aldarria hedatzen doa gure artean. Azkenik, erabakiak “hemen” hartzea, “han” hartzea baino demokratikoagoa ere badela erakutsiz, euskal estatu herritarren ahaldunderako ere bermea ere badela agerikoa da. Dimentsio askatzaile anitzak ditu herri eta herritarren burujabetzak. Euskal estatu ez da guztiak asetzeko baliabide nahikoa baina bai ezinbestekoa. Dimentsio guzti horiek garatzea eta azalaraztean datza eskaintza independentista eraberrituaren benetako erronka.

Gainera, garai berria baino ezagutuko ez duten belaunaldiak etorriko direla kontuan hartu behar dugu, eta horiei eginko eskaintza ezin daiteke atzera begirakoa izan. Horiek kontakizun berri bat egiten hasiko dira, eta independentismoak izan behar du kontakizun horren ardatza. Euskal herritar izateak eta berezko estatu bat izateak konexio naturala izan behar du horientzat. Independentziak erakargarria izan behar du haientzat, proposamen taktikoak gero eta instrumentalagoak bihurtu arte.

Proposamen berri hori eragile ezberdinen artean landu eta hezurramitu beharko litzateke, eta bistan da EH Bilduk/EH Baik –burujabetzaren aldeko esparru politiko zabalena izanik gaur egun– ekarpen erabakigarria egin behar dutela hori dena taxutzeko. Aliantza horien baitan izango diren hausnarketetan eta erabakietan, gainerako bidaide guztiekin batera, parte hartuko dugu. Guk, geure analisia eginez eta errespetu osoz, hauxe ondorioztatu dugu: independentziaren aldeko aliantza politiko eta elektoral nagusi gisa garatu beharreko eragile funtsezkoak dira, euskal estatu zerumugan jarrita, dinamika burujabean sakonduaz eskaintza independentistaren berritze honetan parte hartu beharko dutelarik, beren formulazioa kaleratuz.

## 2.2. Herrigintza ardatz

Estrategia Independentista Eraldatzailearen ardatza historikoki Nazio Eraikuntza deitu dugun strategiaren – E egunaren zain egon gabe Euskal Herria gaurtik eraikitzen hasi– gaurkotzea da funtsean; berau XXI. mendeko baldintzetara egokituz, espresio gorena emanez eta estatugintzaren momentuan kokatuz. Beraz, jokaleku ezagunean ari gara, nahiz eta baldintza historiko berrietan. Proiektu politikoaren definizioan esan dugunez, prozesu antioligarkiko herritar zabal bat antolatzeke aukera paregabea dugu aurrez aurre, jendarte eredu demokratikoago eta justuago baten eraikuntzarako urratsak barnebilduko dituen, eta gure proiektu politikoan sakontzen jarraitzeko estatu egiturak erdiestea ahalbideratuko diguna aldi berean.

Estrategia independentistak bere garapen dinamikoan badu ubide nagusi bat: herri sektore zabalekin konpartituko dugun prozesu herritarra, euskal gizartearen sektore zabalei zuzendutako eskaintza soberanista; hots, Euskal Estatuaren eraikuntza prozesu metakorra –euskal estatugintza–. Estrategia Independentista Eraldatzailea honen motor nagusia dinamika herritarrean datza, alegia, herritar autoeratuen mugimendu anitz eta zabalaren protagonismoan. Horregatik Euskal Bidea deitu dugun eskaintza soberanista ~~hau~~ herri eraikuntzaren –edo herrigintzaren– logikei atxikitako prozesu eratzaile gisa aurkeztu dugu. Argi utzi behar da prozesu eratzaileaz dihardugunean herri/nazio/estatuaren autoeratze ahaleginaz ari garela, ez haustura unea eskuratzear edo abian den prozesuaren balizko unean.

Funtsean, Euskal Bidea botere eremu berrien antolatze prozesua da, Euskal Demokraziaren eraikuntza. Euskal Bideak Euskal Demokraziaren aldeko egunez eguneko auzolana behar du ardatz, herri eragileen herrigintza lana eta herritarren bultzada determinatua. Burujabetzaren aldarrikapenari dimentsio materiala

eman behar zaio eta egitasmo zehatzen bidez plazaratu. Eta estatugintzaren momentuan kokatu, hots, estatu egiturak eratu, botere gune materialak antolatu. Ez gara ezer berririk proposatzen ari, esan bezala, historikoki Nazio Eraikuntza izendatu dugun estrategiaren eguneratzea baino ez. Burujabetza prozesuaren zutoin izango diren egitasmoak definitu eta hauei bide emateko prozesuak artikulatu behar ditugu –arlotan ekonomikoan, sozialean, kulturean zein bakegintzan–.

Euskal Bidearen dimentsio *herritar* hau status juridikoen eguneratze/trinkotze prozesuen orubea izango da. Euskal Bideak hiru prozesu eratzaile proposatu ditu, egungo instituzioak estatugintza prozesuaren abiapuntu eta jokaleku hartuta –2.3. atalean sakontzen da dimentsio *instituzional* honen inguruan–. Bi dimentsioak erabat uztartuta daude, estatugintzaren eta herrigintzaren arteko dikotomia faltsua baita. Bietan jardun behar dugu, orekak zainduz eta ausart jokatzuz, bi dimentsio horien arteko tentsio berezkoa norabide eraikitzailean askatzailean kokatzeko.

Euskal Bideak konfrontazio demokratikoa behar du palanka gisa. Izan ere, burujabetza prozesua “liskartsua” izango da ezinbestean, aldeko baldintza objektiboak izanik ere gizarte mobilizatorik gabe nekez egingo baitu aurrera. Herritarrak aktibatu eta mobilizatzeko gizartea polarizatuko duten prozesuak behar dira, eta, beraz, konfrontazio demokratikorik gabe nekez lor daiteke hautabide independentistak eskatzen duen tentsio soziala.

Konfrontazio demokratikoa nola ulertzen dugun argitzea komeni da puntu honetan: euskal herritarren gehiengoaren legitimitatea ukatuta, demokratizazio prozesua oztopatzen duten botere formal zein faktikoen aurrez aurre jartzean datza konfrontazio demokratikoa, legitimitateen arteko talka bilatuz. Euskal instituzioen erabaki desobedienteak zilegiztat hartuta, helburua erdietsi –euskal botere politikoaren gailentzea– eta erreakzio errepresiboak partzialki edo osoki neutralizatu ahal izateko, konfrontazio demokratikoak gehiengo sozialen aktibazioa behar du.

Horretarako, diskurtsoak eta mobilizazio ekimenak baldintza material zehatzen gainean eraiki behar dira. Non izango dira epe laburrean Euskal Herriaren eta euskal herritarren arreta eta kezka guneak? Zeintzuk dira burujabetza prozesuaren palankak? Lan-harremanen esparrua, pentsioak, garapen eredua, hezkuntza sistema... Honek azterketa eta prospekzio lan sakona eskatzen du. Konfrontazio demokratikoa gai hauen inguruan artikulatu beharko litzateke emankorra suerta dadin.

Aldi berean, kontutan izan behar dugu herritarrak ezin direla mobilizazio egoera permanentean bizi. Mobilizazio prozesuak ez dira linealak; uhinen dinamikaren antzera, aktibazio momentuak eta geldidunak izaten dituzte. Determinazioa bezain garrantzitsua da pazientzia estrategikoa.

Bestalde, Estrategia Independentista Eraldatzaileak kontrabotere espazio bat suspertzea ere barnebidu behar du bere baitan, identitate subalternoen presentzia, mugimendu indartsu eta biziak. Independentismoak praktika emantzipatzaile gaurkotuak behar ditu, ezkerreko ikuspegietatik burujabetzaren errelatora sektore sozial berriak erakartzeko gai izango diren praktika politiko erradikalak. Gure ustez ondoko ezaugarriak bildu beharko litzuzke espazio honek: (1) Kontrabotere posizioetan autoeratzeko da, egungo botere harremanak ulertuz periferian egotearen kontzientzia du. (2) Herri eraikuntzarekin, Euskal Demokraziaren eraikuntzarekin konprometitzen da: kontrabotere izanik botere hegemonikoa irabazteko/borrokatzeko bokazioa du, edota herri eraikuntzan posizio hegemonikoak irabazteko anbizioa du.

Bukatzeko, euskal nazio identitatearen errotzea eta zabaltzea –naziogintza– hautabide independentistan nola kokatzen dugun argituko dugu: Kontakizun independentista berriari nazio identitateaz gain beste elementu ideologiko batzuk ere baliatu behar ditugula esan dugu arestian –gizarte justizia, berdintasuna, demokrazia, etabar–. Euskal nortasunak, eta bereziki euskarak, balio erantsia ematen dio prozesu independentistari, zalantzarik ez. Prozesu politikoarekin batera euskarak eta euskal identitateak aurrera egin dezan diskurtso eta praktika berriak beharko ditugu. Finean, euskal nazioa euskal estatugintza prozesuan hegemonizatu nahi dugu. Nola egin hegemonia prozesu hori? Hori da etengabe gaurkotu beharko dugun gogoeta. **Ildo honetan euskaraz bizitzera iristeko eraldaketa soziala eragin behar dugu, hizkuntza komunitate euskalduna berrosatuz, euskararen gutxieneko demokratikoen zehaztapena landuz, indar metaketa eta aliantzak eginez eta erakundeekiko interlokuzioa garatuko duten bilgune ireki eta zabalak sortuz.**

Halaber, oso presente izan behar dugu prozesu independentista batek, hau da, naziogintza barne hartu bai baina gainditu ere egiten duen prozesu politiko batek, euskarari eta naziogintzari asko eman dakiokela. 60. hamarraldian hasi zen euskalgintzaren suspertzea ezin da prozesu politiko zabalago baten testuingurutik kanpo ulertu. Prozesu politiko horrek belaunaldi oso bat ekarri zuen euskarara.

### **2.2.1. Jardunbideak**

Lau jardunbide identifikatu ditugu, aurrera begira borroka moldeak eta praktika politikoa zehazteko helburuz.

#### **Herri aktibazioa**

Artikulario hegemonikoek behar-beharrezko dituzten polarizazio/mobilizazio prozesuak gizarte zibilean sustraitzen dira, eta, beraz, herri mugimenduari demokratizazio prozesuaren baldintza sortzaile eta berme izatea dagokio hein handi batean, instituzioak baldintza berri horiek egikaritzera bultzatzearekin batera.

Aurrez aipatu denez, fase honetan, erresistentzia jarduerak agortutzat eman gabe, egitasmo alternatiboen eraikuntzak hartu behar du nagusitasuna. Maila orotako eragiletzan –soziala, kulturala, intelektuala, akademikoa...– ekarpen determinantea eta iraunkorra egiteko prestatu behar dugu. Ekintzailatza sozial sendoa behar du prozesu independentistak, eguneroko txinaurri lana. Orain arteko esperientziak berrikusi eta birsortzeaz gain, praktika emantzipatzaile gaurkotuetan esperimintatzeko prestatu behar gara.

Horrekin batera, burujabetzaren aldeko dinamika politikoa elikatuko duten mobilizazio, protesta eta desobedientzia eredu berrietan sakondu beharko da, eremu instituzional, politiko zein sozialean. Herri desobedientziak borroka sektorialetan zein globaletan murgilduta dauden dinamika guztien praktiketako bat izan behar duelakoan gaude, eredu politiko, ekonomiko, sozial eta kultural berri baten sorreraren alde lanean diharduten talde sozial, sindikal, politiko eta instituzionalek garatu behar dutena, hain zuzen.

Desobedientzia bide hori konfrontazio demokratikoa elikatuz eta adieraztera dator, jendarteak ulertzeko eta protagonizatzen neurrikoa izan behar baitu. Beraz, herri desobedientzia modu masibo eta antolatuan bultzatuz goaz, azken urteotan jasaten dugun ereduaren krisialdi globalak herritarren eta herrion eskubide zibil, sozial, kultural, politiko edota ekonomikoen aurkako eraso indartu baitu. Norbanakoengandik hasi eta talde osoen inplikazioa iritsi arte zabaldu behar da herri desobedientzia, bakoitzak erabakitzen duen maila eta erritmoa errespetatuz.

Bide horretatik, estatuak beren burua deslegitimatuko dute, gero eta ahulagoa den beren hegemonia galduz. Horrela ulertuta, herri desobedientzia aldebakartasunean oinarritutako bidea da. Ez du egungo ereduaren eraldaketa bidean sistemarekin elkarriketa eta akordioak bideratzeko aukera ixten, baina ez gaude horren zain eta, batez ere, ez da hori borroka bide hauen helburua. Herri desobedientziaren helburua sortu nahi dugun estatu berriaren mami askatzailea konpromisoen bidez gaurdanik eraikitzen hastea da, arloka eta globalki, atzerarik gabeko prozesu soziala eraikitzea, alegia..

#### **Instituziogintza herrigilea**

Euskal estatugintzak, beste edozein prozesu emantzipatzailek legez, mobilizazio eta instituzionalizazio prozesuen arteko etengabeko dialektikan egingo du aurrera. Dialektika horrek instituziogintza molde jakin bat eskatzen du: instituziogintza herrigilea. Instituziogintza herrigilea deritzogu herrigintza senak gidatutako lan instituzionalari, instituzioak demokratizazioaren zerbitzura jartzeko bokazio duen lan instituzionalari. Zentzu horretan, demokrazia parte-hartzailearen bideetan sakonduz, parte-hartze prozedurak herritarrek ahalduzko tresna dira, ez gobernu erabakien legitimazio soilerako mekanismoak.

Bestalde, instituzioen eta herri mugimenduen arteko dialektika birpentsatu beharra dago. Arestian aipatu dugunez, paradigma emantzipatzaile berriek erakusten digute ezin daitekeela herri-boterea eraiki estatu dimentsioa –gure kasuan estatugintza dimentsioa– baztertuta, eta beraz, herrigintzaren eta estatugintzaren –herri mugimenduen eta instituzioen, neurri handi batean– arteko dikotomizazioa antzua dela. Beraz, euskal independentistek ez lituzkete instituzioak eremu arrotz kontsideratu beharko, demokratizazio prozesuaren funtsezko borroka eremu baizik.

Ikuspegi honek ez du instituzioen eta herri mugimenduaren arteko tentsioa ezabatzen, paradigma berrian birkokatzen baino; funtsean honela adieraz daitekeena: baldintzak badaude, gauzatu itzazu erabakiak –batetik–; sor itzazu baldintzak nik erabakiak gauzatu ahal izateko –bestetik–. Herritarren autoeratzeko kontzientean oinarritutako jendartearen eragiteak gidatu behar du, beraz, instituzioen jarduna, bertan lortuko diren urrats guztien iturria delako eta, era berean, lorpen mugatuen aurrean prozesu askatzailea bizirik mantentzearen bermea.

Udalbiltzaren jardueran landutako ereduari, tokian tokiko dinamika eta udal instituzioen ekimenen arteko sinergiak garatzeko molde baliotsua aurki dezakegu aurrerantzean ere.

### **Autoeraketa komunitarioa**

Euskal Herriak oso berea du auto-antolaketa-erako joera. Botere politikoa ebatzi zaion herriak bere burua gobernatzeko bide propioak urratu ditu historian zehar, autoeraketa –auto-antolaketa, autogestioa– geure kultura herritarrean txertatzeraino. Atzerago joan gabe, 60ko hamarraldian hasi zen ziklo politikoari estatugintzaren ikuspegitik begiratzen badiogu, herri honek, autoeraketa komunitarioan oinarrituz, estatu egitura ez-formalak sortzeko ahalmena erakutsi duela ikus dezakegu –ikastolak, kooperatibak, komunikabideak...–.

Autoeraketa komunitarioari estatugintza sen indar berrituz heltzeko energia soziala birstortu behar dugu, Euskal Herrian egun diren aukerei inbertsio militante, ekonomiko eta politikoa eskainiz. Esan dugunez, horixe izango baita Euskal Bideraren orubea.

### **Praktika diskurtsiboa**

Diskurtsoaren eraikuntzak leku zentrala hartzen du egungo testuinguru historikoan, herri sektore zabalek ideia multzo bat konpartitzeko helburuarekin –hegemonia–. Ideiek, kontzeptuek, diskurtsoek errealitatea sortzen dute, gizartea polarizatze-ko tresna beharrezkoak dira.

Esan daiteke Euskal Bideak marko diskurtsibo egokia ezarri duela: alde batetik, demokrasiaren aldeko apustu erradikala jasotzen du –dena erabaki dena aldatu ahal izateko–, eta bestetik, burujabetzaren hautua lehen lerrora eramaten du –euskal herritar guztiok ondo bizi ahal izateko, bizitza duin eta askea garatu ahal izateko–.

Gizarte sektore zabalekin konektatuko badugu, diskurtsoak neurtu, findu eta berrasmatu beharko ditugu. Euskal gizartearen taupada bilatu behar dugu etengabe, jendartearen kezka eta arreta guneetatik abiatuz ortzimuga berriak eskainiz.

### **2.3. Norabide independentista proposamen taktikoetatik garatuz**

Ez gara ari kolpe bakarreko prozesu batez, azken helburu zoragarria aldarrikatzera mugatzen dena. Bidea ere oso garrantzitsua da, bi zentzutan: prozedura demokratikoan egingo dugu indarra –erabakitzeko eskubidea, herritarren ahalduntzea eta subjektu politikoaren osaketarako urratsak– eta egoera zehatzei aurre egiteko indar harreman egokiak bilatzen saiatuko gara –proposamen taktikoak–.

Eztabaida behar bezala kokatzeko eta une politiko honetako lehentasun kolektiboak behar beste identifikatzeko beharra daukagu, helburu taktikoen eta estrategikoen arteko lotura behar bezala egiteko eta,aldi berean, bien artean anabasarik ez sortzeko, jakinda, halere, ez garela fase zurrunez osaturiko prozesu mekanizistaz ari.

Independentismoak indar esanguratsua du euskal herritarren artean, eta erabakitzeko eskubidea erdigunean kokatzen da. Erabakitzeko eskubidea ardatz, status berri bat –autogobernu eta burujabetza gehiago– nahi luketen herritarrak gehiago dira. Beraz, helburu estrategikoak indartzeko eta zabaltzeko bidean, gutxieneko edukia –nazio onarpena, botere politikoa eta erabakitzeko eskubidea– garatuko lituzketen markoak

irabazteko proposamen eta dinamikak ezinbesteko palankak dira. Beti ere eskaera sozial orokorrekin egoki uztartzen badira –babes soziala, etxebizitza, lana, etabar–.

Independentismoa ez da, besterik gabe, diskurtso soilekin hegemoniko bilakatuko. Independentismoak, egiazko alternatiba gisa azaltzeaz gain, harian-hariko dialektika bat –Estatuaren itxikeriarekin talka egingo duen aldebakartasuna– behar du aurrera egin ahal izateko, zabaldu ahal izateko. Hainbat herritar eta sektoreentzat hautabide independentista ondorio izango da, izatekotan, eta ez, guretzat jada den bezala, konbentzimendu osoz arrazoitutako abiapuntu politikoa.

Prozesuaren irismen estrategikoak ez ditu proposamen eta urrats taktikoak ezereztatzen, ezta gutxiagorik ere. Proposamen taktikoak ez dira soilik estatuekin erdibideko adostasuna aurkitu ahal izateko lanabesa, askotan horrela irudikatu bada ere –Alger eta 2005-2007 prozesua–. Proposamen eta urrats taktikoek euskal indarren, eragileen eta, azken batean, herritarren artean adostasuna lortzeko funtzioa ere badute. Funtzio nagusia hauxe da fase honetan, euskal jendarteak eskuratu nahi eta beharrezko dituen bitarteko, egitura edota urrats zehatzak abian jartzearen aldeko adostasuna eta engaiamendu partekatua sortzea. Eta Ezker Abertzaleak honela ulertu behar ditu: Euskal Herrian adostutako tarteko helburuak lortzeak azken helburuei ekiteko egoera hobeak ekarriko luke independentistentzat ere, eta, estatuek tarteko helburu horiek galarazten badituzte, aldebakarreko prozesu independentistaren aldeko indar harremanetan eragin ahalko genuke. Horixe da, bada, independentismoaren aipatu dialektika, aldebakartasunetik Estatuaren ezezkoekin talka instituzionala eta soziala egingo duena, eta gero eta sektore gehiagok independentziaren hautua logikotzat jotzea ahalbidetuko duena. Dialektika horren argitan, urrats taktikoak ezin dira tarteko helburu bezala ulertu, hautabide independentista gorpuzteko prozesuaren katalizatzaile bezala baizik.

Bestela, erabakitze eskubidearen gehiengo hori ibilbide eta bizirik gabeko masa bat izango da, eta independentismoa garatzeko aukerarik gabe geldituko da. Esanguratsua, baina gutxiengoan. Lehentasuna da, beraz, gehiengo zabalaren –eta pluralen– aldekotasuna bildu dezaketean helburu taktikoak ondo identifikatzea, harian-harian kontzientzia independentista indartu ahal izateko.

Honenbestez, fase honetan ere nazio –auto–onarpenera, erabakitze eskubidea egikaritzea eta subjektu politikoaren sorkuntza oinarri-oinarrizko edukiak dira euskal herritarren behar sozial, ekonomiko nahiz kultureleri erantzuna emateko. Euskal Bidean barrena, ardatz horietatik proposamen zehatzak egituratu behar dira status berriei buruz –ezin ahaztu eragin gune ezberdinak ditugula, lurralde zatiketak sortutako zaurien ondorioz–, erakundeetan gehiengoak sortzeko asmoarekin eta gero eta protagonismo handiagoa izan behar duen herri mugimenduaren bultzadarekin.

Oinarri horien gainean status juridiko-politiko berri bat negoziatzeko eta adosteko aldebikotasunaren ukazioak –ez baitaude baldintzak modu ordenatu eta adostu batean sakoneko erreforma konstituzionala egiteko– aukerak biderkatuko ditu aldebakartasuna, herritarren eta herri mugimenduaren protagonismoa ardatz, are eta gehiago garatzeko, eta independentziaren hautua deblauki indartzeko.

Oinarri-oinarrizko eduki hauen gaineko aldebakartasuna balizko aldebikotasunak baldintzatzeko modua litzateke aldi berean, edo, eztabaida piztuta eta edozein frustraziori aterabide positiboa emanez, jendarte sektore berriak independentismora erakartzeko modua. Aldebikotasun proposamenei eta aukerei Estatuak egin ohi dien ukoak bide berriak eta beste agertoki batzuk azeleratu ditzake.

Halere, gakoa hemen bertan sortutako baldintzak behar dute izan, hutsean saltorik egin gabe. Gehiengo sozialak oinarritzko edukiekiko –onarpen nazionala, erabakitze eskubidea, aldaketa soziala eta autogobernuaren garapena– duen atxikimenduak fase honetako aliantzak zehaztu eta bideratu behar ditu. Ezin gara ibili alde batetik bestera, gaur aliantza abertzalea bilatzen eta bihar aliantza ezkertiarra proposatzen. Oinarritzko eduki horien gainean aldaketa politiko eta sozialaren aliantza dugu ardatz. Nafarroan eginiko urratsaren garapenak erakusten du bidearen nondik-norakoa, oraindik ere oztopoz eta arazoz beterik gongo bada ere.

“Krisia” aitzakia eta aterpe, langile eta herri sektoreen aurkako erasoa garatzen ari dira botere ekonomikoak, esplotazioa, prekaritatea eta pobrezia areagotuz. Herri langilearen bizi baldintzak hobetzearen aldeko proposamen eta borroka-engaiamendu zehatzak izango dira, beraz, hautabide independentistaren funtsezko

osagaia, herritarren kezka nagusi diren langabezia eta gizarte-murrizketak gure agenda politikoaren zentroan kokatuta. Emakumeek pairatzen duten zapalkuntza berezituari aurre egin, gazteriaren prekarizazioa astindu eta enplegu duina eta bazterkeriarik gabeko lan eskubide unibertsalak eskuratzeari zuzen-zuzenean lotuaz garatuko ditugu bai gure jarduera soberanista bai lehentasunezko aliantzak.

Herritarren premiei atxikituriko jarduera ekonomikoak badu lotura zuzenik gure subiranotasunarekin. Ez soilik kontutan hartuta erabakitzeke aukeren legezko aitortza, instituzioen eskumenak edota erabakiak garapenarekin. Herritarren antolaketa eta borroka ahalmena bera ardatz gisa hartutako subiranotasunaz ari gara. Bizi dugun krisi sistemikoaren aurrean herrigintza-estaturagintza dimentsio dinamikoan kokaturik sortzen ari diren esperientzia berrietatik ikasiz herritarren premiak eta prozesu burujabearen oinarritutako hautabide independentista elkarlotzea bilatzen dugu. Ildo honetan, Karta Soziala adibidetzat harturik, partaide bakoitzaren eta Kartaren beraren autonomia guztiz aintzat hartuta, ekimen herritar bateratuen aldeko apustu zehatza egiten du ezker abertzaleak.

Euskarari dagokionez Hizkuntza Politika Berria dugu ardatz. Euskararen hiztun elkarte berrosatzeko, euskara berreskuratuko duen hizkuntza politika behar da, euskal herritarren hizkuntza eskubideak errespetatzeko eta bermatzeko, eta euskararentzat lortzeko Europako estatuaren hizkuntza ofizialek beren lurraldeetan dituzten estatus berdina eta parekotasunezko egoera eremu juridikoan, politikoan eta soziolinguistikoan. Instituzioek bermatuko dute euskararen gutxieneko demokratikoa, euskaraz jakin eta lan/bizitzeko eskubidea, alegia. Horren aldeko eragile eraginkorrek izateko Euskararen Lege Berria adostea eta indarrean jartzea bultzatuko dugu.

Lurraldetasunaren afera funtsezko kontua dugu gure estrategia politikoari dagokionez. Euskal Herriaren izaera eta izatea bera ukatzeko, lurralde zatiketa bitarteko nagusi izan baitute estatuak. Lurraldetasunaz ari garenean ez gara soilik lur eremuez ari, herri izateaz eta erabakitzeke subjektu burujabea den adierazpide politiko eta instituzionalaz baizik.

Ipar/Hegoa zauria genuke bat. Inposizio espainiarrak elikatu duen mendebaldeko hiru herrialdeen eta Nafarroa Garaiaireneko bereizketa dugu bestea. Frankismoaren amaieran egoera iraultzeko aukera irekita zegoen, baina lehoa itxi ziguten, estatu botere faktikoez ezarri eta PNVren esku-hartzea izan zuen erreforma autonomikoaren bitartez. Ezker Abertzaleak aurre egin zion operazio hari. Izan ere, hil ala biziko erronka baitzen. Bi eremu autonomiko ezartzeak eta beren bat-egitea Madrilgo subiranotasunaren menpe uztea gure herriari egin zekiokkeen zauririk gaiztoenetakoa izan zen, partizioak sortzen dituen mekanismo komunikatibo, sozial, politiko eta instituzionalen eragina izugarria baita.

Gatazkaren konponbidea alde bikotasunetik bilatzeak –negoiazioa izanik horretarako tresna– gure herri izatea ukatzen duen funtsezko zauria sendatzea bilatu zuen, horren alde ahalegin guztiak eta gehiago eginik. Zutik Euskal Herriak estrategia horren amaiera ekarri zuen eta, beraz, Euskal Herria subjektu politiko gisa berreraikitzeke bide berri bati ekin zion: egun bizi ditugun eremu politiko-instituzionalen arabera berrosatze bidea, hain zuzen, herritarren bat-egite libre eta demokratikoki adierazitakoa oinarritzat hartuz.

Espainiar proiektua Euskal Herrian egonkortzea galarazita, egungo errealitatea dugu abiapuntu. Urteotan metatu diren arazoek eta sortu ditugun aukerak arrakala berri bat ireki dute estatu espainiarrak eraiki zuen partizio mekanismoan. Horregatik, Euskal Bideak hiru eremuetarako prozesu eratzaile bana aurreikusten du, egungo errealitate historikoan eta ireki den fase berriari begira eredurik egokiena delako. Betiere gure orube nazionalaren eta herri aske egiten gaituen zutoin nagusien osatze eta trinkotze zereginari arreta eta energia bideratuz.

Hautabide independentistak, beraz, estatus politiko maila berriak eskuratzea ekarri beharko luke, horien barnean estatu-izaera aitortua bera legoke, azken estadioa. Hiru eremuko prozesuak zera dakar, ezin daitekeela bermatu pausu guztiak lurralde guztietan batera emango direnik. Hori guztiz barneratua izan dugu betidanik Ipar-Hego zauriari dagokionez. Ez dugu hori aintzat hartu orain arte Hegoaldeko eremuan EAE-Nafarroa zauriari dagokionez, eta horrek argitasun galera handia ekarri dio gure hautu estrategikoari. Izan ere, Alternatiba Demokratikoak jada erabat zehaztu zuen gatazkaren muin politikoaren erresoluzioa Euskal Herrian bertan burutu beharreko prozesuaren baitan zegoela, euskal herritarrek libre eta demokratikoki inolako injerentziarik gabe hartutako erabakien baitan.

Euskal Bideak, Euskal Herriaren egituratze instituzionalari dagokion atalean, logika hori azken bururaino eramaten du. Euskal Herriaren autoeratzeko eta autodeterminazio prozesua hiru subjektu erabakitzailen dinamikan oinarrituriko bat-egite prozesu gisa marrazten du. Lurraldetasunaren aferaren korapiloa askatzeko moldea sakonki eraberritu dugu horrela, erabakitzeko eskubidea jarriz erdigunean. Hiru prozesu berezitu barnebilduko dituen prozesu bateratzailea proposatzen du Euskal Bideak, subjektu politiko osoa eta goren mailako nazioarteko estandarretan aitortua sortzeko norabidean. Hiru abiapuntu ezberdin, beraz, hiru erritmo-abiadura, etapa eta prozedura propioak, kontsulta eta galdera egokituak, baina helburu eta norabide bakarra: euskal herritar guzti-guztiak Euskal Herriaren etorkizun politikoaren jabe izatea, erabakitzailen askeak.

2015. urteko urtarrilaren 24an EH Bilduk eta EH Baik plazaratu zuten proposamenak eremu juridiko-administratibo bakoitzean lurra hartzeko garaia du. Esan bezala, Euskal Bidea hiru prozesu eratzailen prozesu bateratzaile gisa definitu genuen, hots, Nafarroa Garaia, Ipar Euskal Herria eta Arabak, Bizkaia eta Gipuzkoak osatzen duten autonomia erkidegoa abiapuntu gisa hartuta, abiadura, fase eta prozedura desberdinak izango dituzten hiru prozesu eratzailen proposatuz.

EH Baik Ipar Euskal Herriko kasuan, eta EH Bilduk Nafarroa Garaiko eta Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako autonomia erkidegoko kasuetan, bertako herritarrekin eta gainontzeko eragile politiko eta sozialekin batera, prozesu eratzailen bakoitzaren ezaugarriak eta urratsak erabaki beharko dituzte. Ezker Abertzalearen iritziz, prozesu eratzailen bakoitzak mugarik gabeko burujabetza ariketa izan beharko luke, prozesu horiek osatuko duten bidea eremu bakoitzeko herritarrek erabakiko dutelarik. Bat egiteko asmoz emango diren urrats guztiak erabakitzeko borondate horren emaitza baino ez dira izango.

Zatiketa zauriak ahalik eta lasterren ixtea ere bada gure hautabidearen funtsezko ezaugarria, noski. Hego Euskal Herriko bi eremuen arteko joste instituzionalaren bidez, lurralde artikulazioan aurrerapausoak lortzea lehentasunetako bat da guretzat, baina horrek ez du inolaz ere zalantzan jartzen subjektu politikoa osatzeko oinarria, eta bat-egite librearen irizpideak bateratze instituzionalaren ondoren ere balio osoa mantenduko du. Proposatzen dugun estatu konfederalaren ereduak botere partekatuen eskema lehenetsiko du.

Prozesu eratzailen egungo hiru eremuetatik abiatuta ere, ezin dezakegu ikuspuntu nazionala galdu. Horregatik, ehuntze nazional hori harian-harian lantzeko ekinbide sozialak eta instituzionalak indartu beharko dira. Burujabetzaren aldeko indarren ekimen bateratuek, edota herri mugimenduak josten dituen harremanek eremu komuna indartu behar dute. Euskal Bidearen dimentsio *herritarra* deitu diogu honi.

Udalbiltzak joka dezakeen funtzioa garrantzitsua da, Euskal Herri osoko hautetsiak biltzen baititu. Orain, bestalde, mugaz gaindiko harremanetan aukera berriak sor daitezke. Hiru entitate administratiboen arabera banaketari begira panorama aldatuta deigarria gertatzen ari zaigu: Nafarroan beste gobernu bat dago, eta Iparraldean ordezkaturiko duen egitura instituzional bat sortuko da lehen aldikoz. Aldaketa hauek, mugaz gaindiko harremanen esparruan, Europar Batasunaren eremu juridikoan, pauso berriak egiteko baldintzak sortu ahal dituzte.

## **2.4. Gatazkaren ondorioak, konponbidearen leerroa**

Ez dugu ziklo berria erabat ireki eta ezin izan dugu aurrekoa itxi. Kontraesan horretan ito nahi gaituzte. Baina guk aurreko zikloa itxi behar dugu eta berria garatu. Horiek, halere, ez dira bata bestearen atzetik etorriko. Ezin izango dugu gatazkaren ondorioak gainditu eta segidan arazoaren muiari ekin. Eskema horrek porrot egin du.

Bestalde, gatazkaren ondorioekiko, hau da, armagabetzea garatzeko eta iheslari eta presoak etxeratzeko, lehen lehenik presente izan behar dugu estatu espainiarrak konponbiderako ez duela borondate politikorik.

Estatu estrategia da, ez da alderdi edo kolore bateko gobernuaren politika. Irakurketa partekatu baten ondorioa da. Eta guztiaren oinarrian dagoena irabazle/galtzaileen kontakizunaren politika da. Irabazlearen kontakizuna inposatzea helburu duen estrategia eta konponbidearen aurka garatzen ari dena. Konponbidearen alde eginez gero estatu espainiarrak halabeharrez gatazkaren muinean dagoen aferari aurre egin beharko lioke eta ez du horretarako inolako borondaterik, proiektu politikoen arteko baldintza berdineko lehia demokratikoa ahalbidetuko lukeen esparrurik nahi ez duelako.

Denborak argiki erakutsi digu finkatutako ekinbidea egokitu beharra dagoela, eta ondorio batzuk argiak dira:

- Ezin gara alde bikotasunaren zain egon. Ez dugu baztertzeko, aldarrikatu behar dugu, baina ez politikoki horretara mugatuz.
- Preso eta deportatu-iheslarien etxeratzea prozesu politiko orokorrean uztartu behar dugu.
- Faseetako estrategian baino burujabetzaren eta independentziaren aldeko prozesuaren garapenaren baitan kokatu behar dugu ondorioen konponbidea.

Labur esanda: Gatazkaren ondorioen konponbidea estrategia independentistan uztartu behar dugu.

Egokitze horrek ez du inondik inora esan nahi preso eta iheslarien etxeratzea lehen mailako helburua ez denik Ezker Abertzalearentzat, eta ahalik eta epe laburrean gure artean izan daitezkeen borrokatzen jarraituko dugu. Hori bai, estrategia politiko independentista eraginkor eta emankorra izan behar duenari uztartuta.

Euskal preso, deportatu eta iheslari politikoen etxeratzea azkartzeko euskal herritarren artean landu beharreko adostasun sozialak izan behar du ardatza. Adostasun hori presio sozial aktibo eta eraginkorra bihurtu ahal izateko puntu eraginkorrenak kokatuko ditugu lanketa sozialaren muinean: sakabanaketaren amaiera, presoaren aurkako legedi berezituaren indargabetu beharra, egoera larriak bizi dituztenen irtenbide berehalakoak. Euskal preso eta iheslarien etxeratzea azkartzeko urratsak adostean datza gakoak, urrats horien aldeko dinamika iraunkorra eta presio eraginkorra osatuz. Horren elikatzea eta dinamizazioa izango da gure lehentasuna.

Atal honetan ere estatuekiko konfrontazio demokratikoa gorpuztu eta adieraztea dugu ubide nagusia, ezker abertzalea eta estatuen arteko baina euskal jendartearen eta estatuen arteko konfrontazioa elikatuaz eta eraginkortuaz. Hortik baldintza dezakegu-eta estatuek duten blokeorako giltzaren erabilera. Izan ere, espetxeetako giltzaren jabe izanik, horretan tinko bi estatuek erakusten duten borondate ezaren gainetik, Euskal Herriak, euskal jendarteak ere baditu bere giltzak egoera berriak irekitzeko eta ezarritako blokeoa gainditu ahal izateko. Are gehiago, preso eta iheslarien etxeratzearen aldeko jardunak estrategia osoaren beste katalizatzaile indartsu bat izateko baldintza guztiak betetzen ditu eta, horrela kokatuta, funtzio hori bereganatuta, aukera berrien elikatzailerik ere izango da, bi estatuen blokeo gaitasunaren kalterako.

Horrek ez du kentzen atal honi buruz ezker abertzaleak bere zeregin propioak lantzearen ardura. Nazioarteko komunitatean sostengua bilatzen jarraituko dugu ondorioak gainditzeko, euskal preso eta iheslarien izaera politikoa aldarrikatzen, konponbidea osoa, integrala izatearen ezinbestekotasuna ere plazaratuaz.

Burujabetza prozesua azkartzea izango dugu, beraz, aurreko zikloa ixteko modua. Burujabetza eskuratuz – berezko boterea eta zilegitasuna– lortu ahal izango dugu preso eta iheslari politiko independentisten kaleratzea. Horretarako funtsezkoena herri mobilizazioa indartzea da, bidea azkartzeko eta bidearen ezaugarritzean laguntzeko. Lan politikoa eta lan juridikoa beharrezkoak diren beste bi ardatzak izango dira.

Zentzu horretan, eragile ezberdinen parte-hartzea ezinbestekoa da gatazka politikoaren ondorioen konponbidean. Ezker Abertzaleak berebiziko garrantzia ematen dio euskal jendartearen parte-hartzeari.

Euskal Presoak etxeratzeko, indar okupatzaileak bidaltzeko edota askatasun demokratikoak bermatuak izateko, adibidez, bultzada erabakigarria herri mugimenduaren eraginaren baitakoa izango da. Ez dago zalantzarik herritarren ekinak, mila eratako konpromisoetan adierazten den ekintzak, lortuko dituela helburu horiek. Eta horretarako herri mugimendu ahalik eta zabalena eratzea da helburua, herri eta auzo mailako antolakuntzan inbertsioa eginez.

Plano politikoan, gatazkaren ondorioen konponbidea estrategia politiko orokorraren, hau da, estrategia independentistaren garapenean uztartu behar dela diogu. Eta ildo horretan barna Euskal Preso Politikoen Kolektiboak ere bere ekarpena egiteko erabakian sakondu eta birkokatu behar du bere burua.



Plano juridikoan, aurrez aurre zer agertoki dugun kontutan izanda, gatazkaren ondorio guztiei bide honek eskaini ahal dizkion irtenbideak kontuan hartu beharko dira. Preso eta iheslarien etxeratzekeo planean esaterako, legediak eta neurri juridikoek izango duten papera presente izan beharko dugu. Presoen kaleratzea mahai baten bueltako akordioaren eskutik emango ez denez legediaren garapenetik eman beharko da, 2013an Euskal Preso Politikoen Kolektiboak hartutako ildoak garatuz, alegia, Euskal Herriko herritar, eragile sozial eta instituzionalen adostasuna eta inplikazioa eskatuko duen prozesu integral baten barruan, salbuespen neurri eta egoerak bertan behera utzi, sakabanaketari lehentasunez amaiera eman eta lege-baliabideak erabiliz etxeratze prozesua garatzea.

Beraz, eremu juridikoa –penal zein penitentziarioa– erabili beharreko bidea izango da, beti ere damutzearen eta salatzearen marrak alboratuz. Izan ere, bata zein bestea euskal presoen aurka, eta soilik beren aurka, erabiltzen diren salbuespenetako neurriak direlako, pertsonaren duintasunaren aurkako bidegabekeriak gauzatzeko eta gure herriaren normalizazio politikoa oztotatzeko traba besterik ez baitira. Salbuespen politikak bezala, salbuespenetako legedi barneko neurriak baztertu behar dira.

Bestetik, eta burujabetza prozesuaren logikan eta konponbideari ekarpena eginez, presoen gaia marko juridiko-politikoaren eztabaida eremura ere eramane behar da; adibidez, presondegiatako eskuduntza lekuz aldatzeko borrokari ekinez.

Testuinguru honetan, amnistiaren aldarriak aipamen bat merezi du. Amnistia Ezker Abertzalearen sorreratik bertatik gaurdaino euskal askapen borrokaren geneetan txertaturik iraun duen eta esanahi politikoa duen helburua da. Preso eta iheslarien etxeratzea ez ezik, gatazkaren arrazoiak gainditzea bilatzen duen planteamendua da amnistia. Horrela, nazio aitortza eta gure etorkizuna libreki erabakitzekeo – autodeterminazio eskubidea gauzatzeko- ukapenaren gainditzearekin batera eman beharreko agertoki gisa ulertu izan dugu amnistia, espetxeen ateak ireki eta presoen askatzearen kontzeptzio legal hertsari hutsaren gainetik.

Amnistia aldarrikapen bat ez ezik, prozesu politiko bati loturiko ibilbideak eraiki behar duen agertokia da. Hari horretatik tiraka, egun aldebakarreko prozesuaren bidez garatu nahi dugun prozesu independentistaren baitan gauzatzeko bide orria marraztea dagokigu. Joko zelaia Euskal Herrian kokatuz, presoak Euskal Herriaritzearen aldeko indar korrelazioan kokatu behar dugu estatuarekiko konfrontazioa, ekinbide horri lehentasuna emanez.

Akordio politikoaren ondorioz espetxeen ateak zabaltu eta gatazkaren ondorioei dagokien bide orri partekatua erdiesteko ezintasunaren aurrean –estatuaren borondatea muga izanik eta prozesu independentista alde bikotasunean ez blokeatzeko arrazoiak helduta- presoen Euskal Herriaritzeak lehentasun politikoa behar du izan amnistia agertoki politiko gisa ulertu eta gauzatu nahi dugunontzat.

Euskal Herriaritzekeo antolatutako presioak Euskal Herrian bertan akordioaren aroari ateak ireki eta preso eta iheslariak kaleratzeko borrokaren garapenari eman behar dio segida, zeharka burujabetzaren ideia indartuz horrela: Euskal Herrian eraikiko ditugu baldintza politikoak amnistiaren gauzapena eman dadin, blokeorako giltza estatuak eman baino hemengo indar harremanen eta akordioaren bidez gauzatu.

Esan dugunez, burujabetza prozesuan eta “Bakerako Euskal Bidean” sakontzea da blokeo egoera pitzatzeko dugun biderik eraginkorrena. Estatuari baldintza demokratikoak exijitzetik Euskal Herrian gauzatzeko mekanismoak ezartzera igaro behar gara, gatazkaren muina eta sortutako ondorioen konponbidea Euskal Herrian eman dadin borrokatuz. Izan ere, preso eta iheslarien etxeratzeak eskatzen duen presioak Herri dimentsioa du ardatz, euskal jendarteak eta bere eragile politiko eta instituzionalen inplikazioa ere gorpuztuko duena. Testuinguru horretan hartuko dute balioa lege baliabideen erabileran oinarritzen diren urratsek. Bestela ez dute eraginkortasunik izango.

“Bakerako Euskal Bidean” jasotzen den ibilbidea zehazten da jarraian.

#### **2.4.1. Euskal preso eta iheslariak etxeratzea.**

Esan bezala, lehen mailako helburu politikoa da, eta horretarako indar metaketa eta eraginkortasuna behar dira. Gure ibilbidea konpartitu duten eta ez duten guztien indarrak batu behar dira horretarako.

Fase honetan, legedia errealitate politiko berrira egokitu behar da eta salbuespeneko zigor, espetxe eta auzibide politika legedi arruntera itzuli beharra dago.

Euskal Preso eta Iheslarien etxeratze prozesua ahalbidetzeko, bai alderdi politiko eta eragile sozialen artean, bai instituzioetan akordio zabalak erdieste lehenetsiko da, beti ere akordio horietan Euskal Preso eta Iheslarien parte hartzea bultzatuz. Errepresaliatuen izenean EPPK-k eta EIPK-k hitz egiten dute modu kolektiboan. Haiei dagokie estrategia honetan bere burua kokatzea, urrats zehatzak adostea eta erritmoak finkatzea, eta Ezker Abertzale osoak tresna eta mekanismoak sortu beharko ditu horrela izan dadin.

Presoen kasuan, beraien etxeratze prozesua lege baliabideak erabiliz eta erabaki kolektiboak irekitako bidean bakarkako aplikazioarekin egitea bultzatuko da, horretarako legedi berezia indargabetu eta “baldintzapeko askatasun aurreraturako” kaleratze programa bat abian jarritz.

Euskal Iheslariet dagokienean itzultze prozesua erraztuko da. Horretarako, batetik, auzirik ez dutenen egoera erregularizatzeko prozesu bat abiatuko da eta bestetik, auziak dituztenen egoera erregularizatzeari dagokienez, hori arautuko duen legedi espezifikoa bat egitea bultzatuko da.

Aldi berean, prozesu independentistaren beraren erronka bihurtu behar da presoen eta iheslarien etxeratzea ere. Presoen gaia marko juridiko-politikoaren eztatara eremura ere eraman behar da, adibidez, presondegiatako eskuduntza lekuz aldatzen saiatuz. Neurri horrek, presoen Euskal Herriratzearekin batera, Euskal Herriaren esku utziko luke presoen gaineko hitza eta erabakia.

#### **2.4.2. Biktimak, elkarbizitza eta memoria**

Euskal Herriari inposaturiko gatazkak oinarri historiko luzeak ditu, frankismoan aurkitzen direlarik bizi izaniko azken hamarkadetakoa gatazka. Gatazkak bere baitan nazio-, klase-, genero-gatazkak ere biltzen ditu. Bakea ezin daiteke bortxa mota baten desagertze hutsarekin identifikatu. Banakako zein kolektibo diren giza eskubide guztien aurkako indarkeria gaintzea eskatzen du. Konponbidea integrala izatea behar dugu. Horrela izateko memoriak ere halakoa behar du izan, eskubide guztien urraketa guztiak kontutan hartuko dituen, euskal herritarren, guztion, geroa askatasunean eta demokrazian eraikitze aukera bermatzearen alde landuta.

Biktima guztiek eskubide berberak dituzte aitortza eta erreparazioarako, eta baita gertatutakoa ez erreparatzeko bermeari dagokionean ere. Giza eskubideen urraketa guztiak bilduko dituen datu base bat egitea planteatzen da, besteak beste, tortura bere egiturazko izaeran eta tamainan agerian jarriaz.

Biktimek, eta jendarteak orokorrean, egia ezagutzeko dugun eskubidean oinarrituta “Egiaren Batzorde” bat sortzea ere planteatzen da, egia osatzen duten egia guztiak ezagutzea funtsezkotzat jotzen delako. Biktima guztien errekonozimenduaren eta egia osoaren aldekoa da Ezker Abertzalea, jakinda ere, gatazkaren kontakizun bakar-bakarra ezin izango dela egin. Gutxieneko oinarri konpartitu batzuk lortu beharko lirake.

Nolanahi ere, azpimarratu behar da biolentziarena eta biktimena ez dela iraganeko kontua, gaur-gaurkoa baizik, estatuek indarkeriari eusten baitote, haien basakeria amnistiatua baitute eta egindako kaltearen onarpenik egiteko imintziorik ere ez baitute egin.

Ezker Abertzaleak ezin ditu onartu, atzera begirako irakurketa kritikoaren aitzakiarekin, bere buruaz – printzipioez, proiektu politikoaz eta ibilbide osoaz– arnegatzea eta egia ez dena onartzea. Gatazkaren erro politikoa ukatzea eta egindako ekarpena txartzat jotzea Izan ere Ezker Abertzaleak bere istorio propioa du, bere irakurketa propioa. Eta Ezker Abertzaleak horri uko egitetik urrun, gatazkaren izaera politikoan, preso eta iheslarien aldeko mezu propioak lantzen eta gure errelato propioaren aldeko lanean jarraituko du.

#### **2.4.3. Armen deuseztatzea eta armategien desegitea**

Bistan da ETAk duen protagonismoa eta erabakitze gaitasuna gai honetan, baina egia ere bada konponbidearen alde dauden eragileen –bertako zein kanpokoek– inplikazioa behar-beharrezkoa dela. Inplikazio hori, gainera, ez da ulertu behar soilik armagabetzearen gaian, eta agenda osoari aterabidea emateko gogoia islatu behar du; are gehiago gobernuek orain arte azaldutako jokabide zekenari eusten diotelarik.

“Bakerako Euskal Bidea” dokumentuaren arrastoa ahanzi gabe, armen deuseztatze eta armategien desegite prozesua burujabetza prozesuaren parametroetan koka daitekeela esan daiteke.

#### **2.4.4. Indar okupatzaileen irteera**

Fase politiko berrian borroka ideologikoan indar handiagoa egin beharko litzateke, Euskal Herriak jasaten duen muturreko militarizazioak ez baitu inolako aitzakiarik, Espainiaren eta Frantziaren nagusitasuna azaltzea ez bada. Horrekin batera piztu daiteke herri mugimenduaren ekinbidea, herri batzuetan egin ohi den moduan.

Eremu instituzionalean ere aukera berriak sortu dira, batez ere erakundeen autogobernuaren inguruko eztabaida pizten bada eta Nafarroako Gobernuko aldaketa egonkortzen bada. EAeko Autonomia Estatutuak dioena ere bete ez duten honetan, norabide horretako jardun instituzionalak bete-betean asmatuko luke gaur egungo errealitatearekin.

#### **2.4.5. Errepresioa eta askatasun demokratikoak**

Esan bezala egungo fase politikoan estatuen bortxa ez da desagertu, molde eta formaz eraldatu dela esan dezakegun arren. Norabide honetan, estatuen injerentzien aurreko herri harresia eraikitzen jarraitu behar dugu, orain arte gatazka politikoa ulertu dugun klabeetan kokatzen diren erasoen aurrean batetik, baina baita eraldaketa sozialari begira egindako egitasmoetatik – greba orokorrak...- egon daitezkeen erasoeri aurre egiteko ere.

Askatasun demokratikoen eremuari bere integritasunetik heltzen hasteko ordua dugu, besteak beste polizia eredu, espetxe politika eta justizia ereduaren inguruko gogoetetan sakondu eta eraiki nahi dugun estatu ereduari bide ematen jarraitzeko.

#### **2.4.6. Ezker Abertzalearen funtzio zehatzei begira**

Gatazkaren konponbidean Ezker Abertzaleak konponbide demokratikoaren aldeko jarrera etengabea eta ukalezina garatu behar du, herri prozesua sustatuz, bere buruaren inguruko autokritika iraultzailea eginez eta adostasunak lortzeko borondate irmoaz.

Horrek ez du ukatzen gatazkaren parte aktiboa izanik jarrera neutraletik begiratu diezaikegunik gatazkaren ondorioen konponbideari, edota zehatzago gure ekinbide propioa garatu ezin dugunik. Are gehiago, azken hau funtsezkoa dugu herri honetan gertatu dena kontatzeko errelatoari begira, egun konpondu beharreko ondorioei begira, eta ireki nahi dugun prozesu independentistari berezko ekarpena egiteari begira.

Bide horretan, gatazkaren izaera politikoa aldarrikatuz, gure errelatoan sakonduz eta preso eta iheslarien aldeko mezu propioak garatuz urrats berriak egiteko baldintzak sortu beharko ditugu. Azken eginkizun honi begira, Sorturen barne berritzean atal berezitu baten osaketa aurreikusten da.

### **3. Antolaketaz hausnatzeko irizpideak**

Lehenik eta behin esan behar da txosten honek ezin duela inoren erabakirik hartu. Ezker Abertzaleko antolakundeek beren kongresuak edo batzarrak izango dituzte, eta horiek izango dira erabakiak hartzeko leku egokiak eta zilegiak. Abian prozesu honek gogoeta eremu orokor bat, fase honetan aurrera egiteko norabidearen ardatz nagusia, eta gai ezberdinetan irizpide batzuk proposatu eta finkatu nahi ditu, guztien artean partekatzeko eta gerora egokitzen egiteko. Eztabaida honek militante bakoitzak bere antolakundeko kongresurako edo batzarrerako hobeto prestatzeko ere balio beharko luke, beste batzuekin

egindako hausnarketa gune hau aprobetxatuz. Argudioak emateko, hartzeko eta partekatzeke ordua da, militante soil gisa, erabaki zehatzik hartzeko premiarik gabe.

Antolakuntza ereduak, ibilmoldeak eta hori dena blaitu behar duen kultura politikoak estrategiari eta ildo politikoari lotuak egon behar dute, baita prozesu politikoaren eta jendartearen garapenari ere. Eta hortxe izan du Ezker Abertzaleak arazoan iturburuetako bat, ez duela estrategia berrituak eskatzen zion tamainako eraldaketa egin. Edo egiten hasi. Halako prozesuak, jakina, ez dira egun batetik bestera edota kontraesanik batera gabe burutzen, kultura politikoa ez baita esate hutsarekin di-da eraldatzen. Baina aldagetak abiarazi behar dira, oinarriak jarri behar dira, eta oinarri egokiak jartzeko aurreko praktika eta inertzia txarrak alboratzen hasi beharra dago. Abian prozesuak hori ere izan nahi du.

Txosten honetan ez ditugu zerrendatu, baina jasotako ekarpen asko eta askotan barne funtzionamoldeez eta zuzendaritza politikoaren gabeziei buruzko arazoak mahaigaineratu dira, era gordinen eta kritika zorrotzak bideratuaz. Horiei konponbideak ematen hastea izango da hausnarketa prozesu honen balioaren neurgailu, bertan jokatuko baitu sinesgarritasuna.

Aipatu dugunez, praktika politikoa gauzatzeko erabiltzen ditugun lanabesek eta moduek strategiaren eta fasearen ezaugarriei egon behar dute lotuta. Gaur egun, bistan da, hautabide independentistaren aldeko indarrak askatzea da erronka, eta hori ez da egingo abangoardismotik eta dirigismotik, kontsigna hutsez eta jendearen parte-hartzerik gabe. Strategiari buruzko atalean esan dugunez, gainera, burujabetza prozesua ez da gure ibilbide historikoaren berrespen hutsa izango, eta printzipio bera aplika daiteke antolakuntzaren eta kultura politikoaren alorrean. Aitzitik, iragana baduen mugimendu politiko bat gara, eta hori kontuan hartu behar da, batez ere eredu arrotzak ez inportatzeko mimetikoki.

Estrategia eta fase honek Ezker Abertzaleari eskatzen dizkioten funtzioak anitzak dira eta osotasun konplexu baten arabera ulertu behar ditugu gure erantzunkizuneei egoki erantzun nahi badiegu. Funtzio nagusiak honako hauek dira:

- Gure egitasmo estrategikoaren aldeko herri indar eta ahalegina etengabe eraberritu, moldatu, sustatu, jasotako ondare politikoari eutsiaz.
- Hautabide independentista gorpuztu dadin prozesu sozial oso baten artikulazioa hausnartu, prestatu, bultzatu era planifikatuan.
- Herri aktibaziotik eta konfrontazio demokratikoak eskatzen duen ausardiatik prozesu horri hauspo etengabea eskaini.
- Beste sektore sozialekiko elkarlan aukerak bilatu eta garatu.
- Nazio dimentsioaren eta dimentsio sozialistaren etengabeko gorpuzte-zereginari ekarpen dinamiko eskaini.
- EHBILDU/BAI ahalik eta molde irekienean garatzeko baldintzak errespetatu, eta partekatutako eremu horretan hautabide independentistaren lehentasunekin bat egiten duten ildo instituzional eta bestelako dinamika bermatu.

Moldeak funtzioak bezain funtsezkoak dira. Gaindituztat –edo gainditu beharrekotzat– jo beharko litzateke KAS zuzendaritza eredutik erator daitekeen edozein joera, hau da, abangoardia talde hertsien nagusitasuna baztertu behar da. Oso kontutan hartzekoa da, ordea, aniztasunetik eta inplikazio militante zuzenetik eraikitzen den dinamizazio politikoaren balorea, horretan oinarritutako bateratasun estrategiko sendoa, prozesuak uneoro eskatzen duen determinazio eta malgutasuna elkar jostea, “alderdi gidariaren” eredu hertsia guztiz gainditzeko duen hautua, hain zuzen ere.

Antolakuntzaren eta ibilmoldearen aldagaia askapen prozesuan aurrera egiteko ahaleginean kokatu behar da, jakina, baina dimentsio ezberdinak ditu: helburu politikoak erdiesteko antolakuntzaz ari garenez, antolakunde lanabes bat dela nabarmendu behar da. Ez dela bere horretan helburua, helburuak lortzeko

bitartekoa baizik, esan daiteke. Halere, hona hemen bigarren dimentsioa, ikuspuntu instrumental hutsa erabiltzea okerra litzateke. Lanabes/bitarteko horrek proiektu politiko askatzailearen isla behar baitu izan, baita –hona beste dimentsio bat– proiektu horrekin bat egiten dutenen etxea ere. Hori dena da garrantzitsua, eta hori guztia hartu behar da kontuan. Hiru erpin horiek gabe ez da orekarik lortuko. Proiekturik eta oinarri sozialik gabeko jarduerak ez luke zentzurik, eraginik gabeko proiektuak eta oinarri sozialak ez luketen modu berean.

Zentzu honetan eta balantzean jaso bezala, zailtasunak ditugu gure praktika politikoan ikuspegi eta ekarpen feminista txertatu eta gure jardueran parekidetasuna bermatzeko. Beraz, aurrera begira ere, bitarteko espezifikoak eskaini beharko dira norabide ezberdinetan: gure proiektu politikoaren integritasuna bermatzeari begira, marraztu dugun burujabetza prozesuari emakumeak lotzeko bitartekoak eskaintzeari begira eta noski, barne funtzionamendua eraldatzeari begira. Eta norabide honetan, erakundeen konpromisoaz gain, ezinbestekoa izango da emakumeen aliantza indartzea eraldaketa prozesu honen motore gisa. Ezker Abertzaleak modu kolektiboan erronka honi aurre egiteko beharra dago. Soilik ikuspegi honetatik eraldatu dezakegu gure kultura politikoa.

Era berean, ezker abertzalearen gogoetan, jardunean eta antolaketan nazio ikuspegiari dagokionez gabezia nabarmenak izan ditugu. Aurrera begira, bitarteko berezituak eskaini beharko dira gure estrategia eta proiektu politikoaren integritasuna bermatzeari begira, funtzionamendu nazionala berreskuratuz lurralde batasuneranzko indar eragile izanik.

Bestalde, aurrenez bere burua berreuskalduntzen ez duen indar politiko edota mugimenduak ez du Euskal Herriaren berreuskalduntzea bermatuko. Ardura politikoak zein instituzionalak hartzen ditugunean hizkuntza arloan ahalduzko konpromisoa ere hartuko dugu. Horregatik, euskararen ezagutzan ez ezik, euskararen erabileran ere eredu izan behar du Ezker Abertzaleak. Beraz, 1996an finkaturiko euskararen erabilera irizpideak berretsi eta praktikan bideratzeko konpromisoa hartzen dugu.

Kultura politikoaz askotan mintzo baikara, eta beste askotan gertatu ohi den bezala kontzeptua zabalduz bai baina mamia gehiegi argitu gabe. Horregatik, nahiz eta beste zenbait kontu aipatu ahalko diren, sikiera gutxienezko irizpide batzuk emango ditugu, zertaz ari garen irudikatzen edo:

- Eredu erabat demokratikoa, erabakiak hartzerakoan eta ardurak hautatzerakoan. Hautaketa sistema berriak erabaki eta arautu behar dira.
- Abiapuntua ondo jartzen bada –apustuaren izaera, strategiaren funtsa, egoeraren gaineko irakurketa–, eztabaidak eta parte-hartzeak indartuko gaituzte. Horregatik, eztabaidak zabaltzeko bideak jarri behar dira, baita erabakietan parte hartzeko aukerak ere.
- Egituraren aktibitateak gardena izan behar du, eta edonork edozein momentutan bere berri izateko aukera izan behar du. Formulak bilatu behar dira. Adibidez, aktak militante ororen esku egotea.
- Antolakundearen jakintza bildu eta edonorentzat eskuragarri jarri behar da. Eztabaidarako, erabakiak hartzeko, kritikarako, ekintza politikorako... militanteek datu objektiboak behar dituzte. Bestela, gaineko arduradunen klon hutsak bihurtzen dira.
- Inprobisazioaren –hasieran– eta fiskalizazioaren –ondoren– ordean, elaborazioan eta ondoko balantzeetan egin behar da indarra. Horrek ahalbidetzen ditu autokritika egokia eta zuzenketaren aukera. Bestela, muturreko alternatiba bi geratzen dira soilik: elkarri kontuak ez eskatzea edo sekulako liskarra izatea.
- Egituraren betebeharrak nagusia bitartekoak eta aukerak eskaintzea litzateke, transmisio hutsa baino gehiago.
- Egiturretan liberatuak ez diren pertsonen parte-hartzea eta ekarpena erraztu behar da, horrela beste eremu batzuetan izan dezakegun esperientzia, talentua, gaitasuna... aprobetxatu ahalko litzateke.

- Estrategiaren eraikuntzak ekintza kolektibo bat beharko luke izan. Horrela, hortik ateratako lidergoak –lidergoak behar direlako– askoz ere errotuagoak leudeke.
- Eredu demokratikoa eta parte-hartzailea ez da eraginkortasun ezarekin nahastu behar. Efikazia eta efizientzia behar dira, praktika politikoa gauzatzeko, lerro politikoa indartzeko.
- Produkzio teoriko-praktikoa. Unean uneko abagunearen azterketa egitea, prozesuaren gako nagusien garapenari buruzko analisia garatzea, zuzendaritzak ildo politikoa zehazteko izan beharreko irizpideak marraztea... lan horiek guztiek sistematizazioa eta iraunkortasuna behar dute. Lanabesak behar dira horretarako.
- Informazioa eta errealitatearen ezagutza. Datu objektiboen gaineko azterketak egin behar dira, hartu beharreko erabakiak eta orientabideak egokiak izan daitezen. Askotan gutxi batzuen pertzepzioaren edota multzo batzuek sortutako harrabotsaren arabera eratutako iritzia hartzen dira nagusizat. Horrela, topikoak eta egia mugiezinak ere sortzen dira, nahiz eta errealitatearekin egiaztatzerik ez izan.
- Elkarrizketa gaitasuna funtsezko osagaia da eraiki nahi diren aliantzak eraikitzeko, saretu nahi diren konplizitateak sartzeko eta gairitu nahi diren arazoei aurre egiteko. Estrategiaren arlo ezberdinetan –dela konponbide eremua, dela nazio eraikuntza, dela delakoa– garatu beharreko trebetasuna da, eta alor eta eremu bakoitzean ordezkartza egokiak –sinesgarritasuna eta gaitasuna– osatu behar dira.
- Komunikazio gaitasuna. Komunikazio arloa askotan uste baino zabalagoa da –mezua, irudia, bitarteko propioen kudeaketa, hedabideekiko politika...– eta, gehienetan, estrategian aurrera edo atzera egiteko faktore oso garrantzitsua da. Egitura politikoen irizpideei jarraipena eginda, lerro politikoen aplikazio zehatza da. Horregatik, arlo teknikoa –kazetaritzari buruzko ezagutza, *marketing* irizpideen erabilera...– bezain garrantzitsua, edo gehiago, irizpide politikoa da.

### 3.1. Ezker Abertzalearen egituraketa, erreferentzia nagusi baten beharra

Ezker Abertzalea mugimendu politiko bat da, baita eremu soziologiko bat ere, hainbat jende bere parte sentitzen baita inon militatu gabe ere, lehenago militatu duelako edo bere eguneroko bizian eredu eta ondare partekatu bati segitzen diolako, ekintza zehatzen bidez –mobilizazioetan parte hartuz, boza emanez, herri proiektu batzuk sostengatuz, hedabide batzuei jarraituz eta lagunduz...–, askapen prozesuari ekarpena egiten.

Badira ere herri proiektuetan edo herri mugimenduetan soilik –direla sektorialak, direla transbertsalagoak– aritzen diren Ezker Abertzaleko partaideak. Horiek ere erreferentzia hori behar dute, bi zentzutan lana egiteko: bere ekarria Ezker Abertzalean uzteko eta Ezker Abertzaleko ikuspuntua jasotzeko. Halere, egon daitekeen tentaldi batez ohartarazi behar da, hau da, herri mugimendu osoaren gainean zuzendaritza egitekoa. Halako eskema abangoardistak atzean utzi behar dira, bereziki herri mugimenduaz ari garenean. Herri mugimenduaren autonomia aldarrikatu ez ezik, praktikan ere aitortu behar da. Hori garbi utzita, ahalegin berezia egin beharra dago Ezker Abertzaleko oinarri soziala herri proiektu eta herri mugimenduetan aktibatzean, estrategia independentista eraldatzailea garatzeko ezinbestekoa baita.

Antolakundeetako militantzia dago azkenik, ardura eta diziplina handiagoarekin, lan egituratuagoarekin, eta beste betebeharrak eskubideekin ere. Arazo asko aipatu da azkenaldian, itolarrian eta goitik-beherako dinamika janda, bertikalismoa eta eskuordetzea/delegaziokeria eskua emanda dabilzala. Dinamika horiei aurre egin behar zaie, eta ibilmoldeak militantzia modu ezberdinak ahalbidetu behar ditu.

Horrek denak erreferentzia politiko egituratu bat behar du, mugimenduaren kapital politikoa bilduko duena, gainera. Horretarako eratu zen Sortu. Urte hauetako ibilbidean antzemandako hutsune eta akatsak ikusita, Ezker Abertzalearen birfundazio prozesuaren baitan, Sortu eraberritze ariketa hori egin beharko du urte honetan egitea erabaki duen kongresuan. Abian prozesuan parte hartu dugun guztiok ere eztabaida horretan gogoz inplikatu behar dugu, gure ardura ere badelako; aipatu kapital politiko eta humano hori isurtzeko eta erabaki marko horren zilegitasuna indartzeko. Estrategiari buruz ikuspuntu integrala izango duen antolakundea dela ezin dugu ahanzi.

Ildo honetan, funtsezkoa da antolakunde partikularren eta mugimendu osoaren, Sorturen eta Ezker Abertzalearen, arteko lotura eta hartuemana behar bezala finkatzen asmatzea. Bi norabideko etengabeko elkar elikatzea nahitaezkoa da: batetik, Sortuk askapen mugimendu osotik edan behar du, baita herri proiektu eta herri mugimenduetatik ere, horien dinamikari proiektio politikoa emanez; bestetik, Sortuk askapen mugimendua dinamizatu eta elikatu behar du, herriz herri eta arloz arlo herri prozesua indartuz.

Jakina, ez da eztabaida honen betebeharra horren denaren zehaztapena egitea, baina izandako gabeziak gainditzeko irizpideak partekatzea komeni da, erreferentzia politiko orokorraren jokabideak denoi –bai Ezker Abertzale osoari bai beste eragileei– eragiten baitigu:

- Askapen prozesuaren estrategia orokorrarekiko dinamizazio politikoaren erantzukizuna Sorturi dagokio.
- Hautabide independentistaren baitan, dagokion erantzukizuna ahalik eta eraginkorren eta egokien burutzeko mekanismo zehatzak jarri beharko ditu Sortuk.
- Gauzak horrela, estrategia osatzeko beharrezkoak zaizkion markoak antolatu eta irizpideak elkar trukatzeko mekanismoak martxan jarriko ditu.
- Marko eta mekanismo horien izaera, nolakotasuna eta ezaugarriak Sortuk burutuko duen kongresurako prozesuan zehaztuko dira.
- Kultura eta praktika politiko berriaren arabera, zuzendaritza, erabaki estrategikoak, herrietako militantziari dagokio. Horren zerbitzura arituko diren lan taldeak/bitartekoak eratuko dira.
- Nazio mailako gidaritzaz edo zuzendaritzaz ari garela, gutxienez bi moldetako guneak antolatu beharko ditu Sortuk bere kongresuan : batetik, eguneroko dinamika politikoa bideratzekoa eta, bestetik, hautabide independentista garatzeari begira gogoeta estrategikoak egiteko edota mugimenduaren esperientzia eta jakintza kolektiboa biltzeko gunea(k)/prozedurak.

Esan bezala honen guztiaren zehaztapena Sorturen Kongresuari badagokio ere, ezinbestekoa da diseinuaren ardatz nagusienak LAB eta Ernairekin konpartitzea. Bakoitza bere autonomiatik abiatuta, hiru erakundeon arteko elkarlana funtsezkoa da Ezker Abertzalearen proiektua nahiz estrategia garatzeko.

Birfundazio prozesu honetan, beste antolakundeek ere bere buruaz hausnarketa egin beharko dute. LAB, esaterako, bere kongresua prestatzen hasia da, sindikalgintzaren erronka zaharberrituei eusteko eta langileen zein herri sektoreen indarra burujabetza prozesuaren mesedetan jartzeko. Aliantza sindikalean, eremu sozialean zein politikoan, norabidean asmatzea beste betebeharrak garrantzitsuak izango du.

Ernaik ere erronkak eta ibilmoitek definitu beharko ditu. Abian hausnarketa prozesu honetan behin baino gehiagotan aipatu denez, gazte antolakundeak ia ezerezetik birsortutako antolakundeak izan da eta belaunaldi oso baten transmisio faltak izugarri eragin du gazte antolakundeak bere estrategia definitu eta egungo une politikora egokitzeko. Aipatu behar da ilegalizazioaren fasea igarota –osorik gainditu ez bada ere– agertoki hau guztiz berria dela gazte belaunaldiarentzat. Borrokan segitu behar du, gazte mugimendutik eta horko dinamika sozial eta politikoetatik ere prozesu independentista elikatzeko.

### **3.2. Indar metaketarako erreferentzi politiko/instituzional nagusiak**

Ezker Abertzalearen apustua garbia da: EH Bildun eta EH Bain ahalik eta sektore gehien pilatzea eta indar horri eraginkortasun politikoa zein soziala ematea. Prozesu independentistarako ezinbesteko osagaia da. Beharbada bere formulazio zehatza argitzeko du: fronte zabalaz hitz egin da azkenaldian, baina herritar batasunarena izan dezake. Teoria politikoaren alorrean sartzen gara, baina izen abizena baino gehiago, indar bilgune horren izaera da garrantzitsua.

Ez da hauteskunde koalizio hutsa, parlamentuetan eserleku batzuk lortu eta gero koalizioaren indarren artean banatzeko. Beste jokaleku batzuk –mobilizazioa, borroka ideologikoa...– izango ditu, eta horrek beste modu batez definituko ditu, ezinbestean, hainbat egitura, erabaki gune eta betebeharrak bateratuak. Gainera, alderdi jakin batekin identifikatuak ez diren pertsonak edo sektoreak lekua izan behar dute bilgune nagusi horretan. Aniztasuna azken bururaino eramateko erreferentzia politikoa da.

Gainera, euskal herritarrei eta gainerako eragileei begira oso funtzio garrantzitsua izango du EHBILDU/EHBAIK, berak bideratuko baititu ezker soberanistaren eskaintza politikoak –proposamen taktikoak eta proiektu independentistak fase honetan behar duen birsortzeko ekarpena–.

Ezker Abertzaleak –zehazki Sortuk– errespetu osoz aritu behar du aliantza horietan. Alderdiak oso paper garrantzitsua dute; besteak beste, jatorri eta eredu ezberdinetatik irismen luzeko bidea adostu daitekeela frogatzen baitute. Autonomismotik, ezker estataletik eta ezker abertzaleko familia ezberdinetatik datozen tradizioak dira. Horregatik oso kaltegarriak dira gehiegizko bateratzeak, edo Sortu gainerakoei gainezartzea. Horien guztien hitzak eta eginak Sorturen modukoak badira edo, bestela, bigarren maila batean geratzen badira, kalte egiten zaio EHBILDU/BAIri. Jakina, horrek beste mota bateko kontraesanak ekarriko ditu, baina bigarren mailakoak izango dira egitasmo nagusia ondo definitua badago.

### **3.3 Herri mugimendua eta herri egitasmoak, eragile estrategikoak**

Nazio, langile nahiz emakume bezala zanpatzen gaituen sistema auzitan jarri eta eredu berri baterako oinarriak sortzeko ariketa teoriko nahiz praktiko etengabeen dihardute Herri Mugimenduak eta herri egitasmoek. Ikuspegi horretatik, garrantzia estrategikoa izan dute, badute eta aurrerantzean ere izango dute Ezker Abertzalearentzat. Baina gainera, hautabide independentistari begira eginkizun garrantzitsua aitortzen diegu.

Estrategiaren atalean azaldu bezala, Estrategia Independentista Eraldatzaileak ubide nagusi bat izan behar du, euskal gizartearen sektore zabalekin konpartitutako prozesu herritarra eta soberanista. Eta era berean, prozesu horrek kontrabotere espazio bat ere barnebidu behar du bere baitan. Alegia, batetik herri agenda komun bat behar dugu eta herri agenda komun hori kudeatuko duen zuzendaritza kolektiboa; eta bestetik, agenda horretan bere aldarrikapenak jaso eta gauzatu daitezten lan egingo duen herri mugimendu eraldatzailea, eredu berri baten norabidean. Euskal Herriko eskubide sozialen Karta bezalako egitasmoak, euskal estatu feministari begira egindako gogoetek edota euskalgintzak egin dezakeen ekarpenak balio handia dute ildo horretan.

Mugimendu feminista, sindikalgintza, euskalgintza, hezkuntza eragileak, aldaketa sozialaren aldekoak, ikasle eta gazte mugimendua, ekologismoa edota internazionalismoa, besteak beste, aliatu estrategikotzat jotzen ditu Ezker Abertzaleak. Balio estrategikoa dute, halaber, elikadura burujabetzarako sareak edota energia kooperatibak bezalako egitasmoek. Beren autonomiarekiko erabateko errespetutik abiatuta, herri mugimendu eta egitasmoak sustatzea izango da Ezker Abertzalearen eginkizun eta lehentasun. Euskal Sozialismoaren egitasmo estrategikoaren norabidean, herrigintzan diharduen komunitatea izan behar du Ezker Abertzaleak.

### **3.4. Prozesu independentistaren egituraketan, zuzendaritza kolektiboa**

Prozesuaren araberako lanabesak eta mekanismoak sortu beharko direla aipatu dugu behin baino gehiagotan. Gure buruari baino harago begiratzera behartuta gaude. Prozesu honek aurrera egingo badu, askatasunaren aldeko borroka honek garaipena lortuko badu, eragile ezberdinen –sindikalak, sozialak, politikoak...– arteko akordioak beharko dira. Bidaide izan beharko dute. Bloke Herritar Independentista deitu izan diogu horri, baina ezin dezakegu pentsa izaera instrumental hutsa izango duenik, Ezker Abertzalearen “zuzendaritza estrategikoaren” irizpidepean arituko litzatekeen zerbait balitz bezala. Gorpuztu behar den dinamika sozial, sindikal eta politiko oso baten adierazlea izango da, horren erreferente politiko eta sustatzaile nagusia. Horixe da Ezker Abertzalearen borondatea eta konpromisoa, ahalegin independentista anitzaren topagune eta sustatzaile nagusi hori bultzatzea eta ahalbideratzea.

Urratsa egin behako da, saltoa eman. Horrek berak osatu beharko du prozesu osoaren zuzendaritza, zuzendaritza kolektiboa. Hautabide independentista geurea baino herri sektore eta beste antolakunde sindikal, sozial eta politikoen zein kultur sortzaile, herri komunikabide edo ekintzaile ekonomikoen hautabidea izatea lortu behar denez gero, zuzendaritza kolektibo hori osatzeak berak eragin hedatzaile/aniztasun sortzaile izango da. Horretan oin hartuta, bere gaitasuna zuzendaritza estrategikoa gorpuzteko eta eraginkortzeko kualitatiboa izango da. Argi eta ozen diogu zeregin hori ez dugula geure, Ezker Abertzalearena, beste batzuekin partekatua baizik. Izan ere, ABIAN prozesuaren aurkezpenean azaldu bezala, enbor beretik baino enbor desberdinetik eraikiko da independentzia-basoa.



